

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

1 februari 2017

WETSONTWERP

**houdende instemming met de Overeenkomst
betreffende de sociale zekerheid tussen het
Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko,
gedaan te Brussel op 18 februari 2014**

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

1er février 2017

PROJET DE LOI

**portant assentiment à la Convention
de sécurité sociale entre le Royaume
de Belgique et le Royaume du Maroc,
faite à Bruxelles le 18 février 2014**

	Blz.
INHOUD	
Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp	10
Advies van de Raad van State	11
Wetsontwerp	14
Overeenkomst	17

	Pages
SOMMAIRE	
Résumé	3
Exposé des motifs	4
Avant-projet	10
Avis du Conseil d'État	11
Projet de loi	14
Convention	17

De regering heeft dit wetsontwerp op 1 februari 2017 ingediend.

Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 1er février 2017.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 3 februari 2017 door de Kamer ontvangen.

Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 3 février 2017.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publicaties@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

SAMENVATTING

Het ontwerp van instemmingswet heeft tot doel de bekrachtiging mogelijk te maken van de Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko.

De Overeenkomst regelt de toestand van de werknemers die tijdens hun loopbaan aan het Belgische of Marokkaanse sociale zekerheidsregime waren onderworpen of die van het ene naar het andere willen overschakelen.

Hierbij worden zowat alle takken van de sociale zekerheid geïllustreerd, te weten:

- Ziekte- en moederschapsverzekering
- arbeidsongevallen en beroepsziekten
- ouderdom, overlijden en invaliditeit
- gezinsbijslag

De Overeenkomst heeft volgende doelstellingen:

- het vermijden van een dubbele onderwerping van enerzijds de Marokkaanse onderdanen die een beroepsbezigheid uitoefenen in België, en anderzijds van de Belgische onderdanen in Marokko;
- het behoud van de sociale zekerheidsrechten die in beide landen verworven werden;
- de gelijke behandeling van de onderdanen die op elkaars grondgebied wonen met de eigen onderdanen;
- de overgang van het ene sociale zekerheidsstelsel naar het andere vergemakkelijken.

RÉSUMÉ

Le projet de loi d' assentiment a pour objet de permettre la ratification de la Convention de sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc.

La Convention règle la situation des travailleurs salariés assujettis au régime de sécurité sociale belge ou marocaine pendant leur carrière ou qui ont voulu passer d'un régime à l'autre.

Pratiquement toutes les branches de la sécurité sociale sont visées, à savoir

- l'assurance maladie – maternité
- les accidents du travail et les maladies professionnelles
- la vieillesse, le décès et l'invalidité
- les prestations familiales

Les objectifs de la Convention sont les suivants:

- éviter le double assujettissement, d'une part, des ressortissants marocain qui exercent une activité professionnelle en Belgique et, d'autre part, des ressortissants belges au Maroc;
- maintenir les droits de sécurité sociale acquis dans les deux pays;
- assurer l'égalité de traitement entre les ressortissants qui résident sur les territoires respectifs et les propres ressortissants;
- faciliter le passage d'un régime de sécurité sociale à l'autre.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Deze Overeenkomst die in de plaats treedt van het Algemeen verdrag betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, ondertekend op 24 juni 1968, regelt de toestand van de werknemers die tijdens hun loopbaan aan het Belgische of Marokkaanse sociale zekerheidsregime waren onderworpen of die van het ene naar het ander overschakelen. Aangezien de sociale zekerheid op het ogenblik van de ondertekening een uitsluitend federale bevoegdheid was werden de Gemeenschappen en Gewesten niet betrokken bij dit verdrag. Ondertussen is de kinderbijslag echter geregionaliseerd en heeft dit verdrag een gemengd karakter gekregen waardoor de betrokken deelentiteiten dit verdrag ook moeten goedkeuren. Hierbij worden volgende takken van de sociale zekerheid geïndiceerd: de rust – en overlevingspensioenen, de ziekte en invaliditeitsverzekering, de arbeidsongevallen en beroepsziekten en de gezinsbijslag. De Overeenkomst waarborgt de rechten van deze mensen, zij worden gelijk behandeld, verworven rechten worden behouden en de overgang van het ene naar het andere stelsel wordt vergemakkelijkt.

Onder Titel I worden de algemene bepalingen van het verdrag opgesomd, waaronder de territoriale en materiële werkingssfeer. Het feit dat Marokko optreedt als *de facto* administratieve autoriteit over de Westelijke Sahara, een “*Non-Self-Governing Territory*”, zoals omschreven in Hoofdstuk XI van het VN-Charter, en het verdrag functioneel op het gebied van toepassing is, vormt van Belgische zijde uitdrukkelijk geen voorafname op de toekomstige internationaalrechtelijke status van het betrokken gebied. Integendeel, België ondersteunt ten volle de inspanningen van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties en zijn persoonlijke gezant voor een onderhandelde en duurzame oplossing, die in overeenstemming is met het principe van zelfbeschikking van de Saharawi.

Titel II bepaalt de toepasselijke sociale zekerheidswetgeving. Als algemeen principe wordt gesteld dat men onderworpen is aan de wetgeving van het land waar men effectief werkt. Op dit principe zijn er een aantal uitzonderingen voorzien. Het personeel van de transportondernemingen is onderworpen aan de wetgeving van het land waar de onderneming haar zetel heeft. Werknemers die tegelijkertijd op het grondgebied van beide landen werken zijn onderworpen aan de wetgeving van de woonplaats.

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Cette Convention qui remplace la Convention générale sur la sécurité sociale signée le 24 juin 1968 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc règle la situation des travailleurs salariés qui étaient assujettis au régime de sécurité sociale belge ou marocain au cours de leur carrière ou qui passent d'un régime à l'autre. Vu le fait qu'au moment de la signature la sécurité sociale était une compétence exclusivement fédérale les Communautés et régions n'étaient pas concernées par cette Convention. Entretemps les allocations familiales ont été régionalisées suite à quoi cette convention a obtenu le statut de caractère mixte et les entités fédérées doivent également approuver cette convention. Les branches suivantes de la sécurité sociale sont visées: les pensions de retraite et de survie, l'assurance maladie-invalidité, les accidents de travail et les maladies professionnelles et les allocations familiales. La Convention garantit les droits de ces personnes, elles bénéficient d'une égalité de traitement, les droits acquis sont maintenus et le passage d'un régime à l'autre est facilité.

Sous le Titre I sont énumérées les dispositions générales de la Convention, notamment le champ d'application territoriale et matérielle. Le fait que le Maroc intervienne *de facto* comme autorité administrative pour le Sahara occidental, qui est un ‘*Non-Self-Governing Territory*’, comme décrit dans le chapitre XI de la Charte des Nations Unies, et que la Convention est d'application de manière fonctionnelle sur le territoire, n'implique clairement pas du côté belge une reconnaissance internationale future du territoire concerné. Au contraire, la Belgique soutient complètement les efforts du Secrétaire général de l'ONU et son implication personnelle en vue d'une solution négociée et durable qui est conforme au principe d'autodétermination des Sahariens.

Le Titre II détermine la législation de sécurité sociale applicable. Le principe général est l'assujettissement à la législation du pays dans lequel la personne travaille effectivement. Certaines exceptions à ce principe sont prévues. Le personnel des entreprises de transport est assujettis à la législation du pays où l'entreprise a son siège. Des travailleurs salariés qui travaillent simultanément sur le territoire des deux pays sont soumis à la législation du pays de résidence.

Gedetacheerde werknemers blijven samen met de hen vergezellende gezinsleden onder de wetgeving van de zendstaat, op voorwaarde dat de te verwachten duur geen vierentwintig maanden overschrijdt met een mogelijke verlenging van drie jaar mits akkoord van de bevoegde autoriteiten.

Ambtenaren blijven in principe steeds onderworpen aan de wetgeving van de staat voor wie ze werken. Voor de leden van diplomatieke missies en consulaire posten wordt er bepaald dat het uitgezonden personeel onderworpen is aan de wetgeving van de zendstaat en dat het lokaal aangeworven personeel onderworpen is aan de wetgeving van de staat waar ze aangeworven zijn.

Op hoger vermelde regelen kunnen de bevoegde autoriteiten overeen komen om in het belang van bepaalde verzekerden of categorieën van verzekerden af te wijken van de basisregels. Dit is een clause die in al de bi – en multilaterale verdragen inzake sociale zekerheid wordt opgenomen. De bedoeling van deze mogelijkheid tot afwijking is vooral bedoeld om te voorkomen dat de basisregels negatieve of ongewenste effecten hebben voor de betrokkenen.

In Titel III worden de verschillende prestaties afzonderlijk behandeld. Het eerste hoofdstuk heeft betrekking op de ziekte en moederschap. Het totaliseringsprincipe staat hier voorop. Dit wil zeggen dat de verzekerings-tijdvakken vervuld in beide Staten worden samengeteld (voor zover ze elkaar niet overlappen) voor het verkrijgen, behoud en herstel van het recht op verstrekkingen en uitkeringen en voor de duur van de toekenning. De algemene regel is dat wanneer iemand recht heeft op dergelijke verstrekkingen in de ene (bevoegde) Staat, hij daarvan kan genieten in de andere Verdragsstaat waar men woont. Hetzelfde geldt voor zijn gezinsleden. Deze Staat zal de verstrekkingen wel leveren, maar nadien kunnen verhalen op de bevoegde Staat. Bij een tijdelijk verblijf in de andere Verdragsstaat worden enkel de “dringende geneeskundige zorgen” verleend. Het orgaan van de verblijfplaats bepaalt wat hieronder te verstaan is. Voor een verblijf met het oog op een medische behandeling heeft men de toestemming nodig van het bevoegde orgaan.

De verstrekkingen van uitkeringsgerechtigde werklozen, invaliden, gepensioneerden worden geleverd door het orgaan van het woonland. Hebben zij aanspraak op de verstrekkingen ingevolge beide wetgevingen dan draait ditzelfde land op voor de kosten. In het andere geval betaalt de bevoegde Staat de kosten terug.

Wanneer een uitkeringsgerechtigde naar het andere land wil om er te verblijven of zelfs te gaan wonen, dan gelden volgende regels. De uitkeringsgerechtigde blijft zijn recht behouden bij een verblijf in de andere Staat.

Les travailleurs salariés détachés et les membres de la famille qui les accompagnent restent assujettis à la législation du pays d’envoi, à condition que la durée prévue du détachement ne dépasse pas vingt-quatre mois avec possibilité de prolongation pendant trois ans, moyennant accord des autorités compétentes.

Les fonctionnaires restent en principe assujettis à la législation de l’État pour lequel ils travaillent. Pour les membres de missions diplomatiques et consulaires on détermine que le personnel qui est envoyé reste assujetti à la législation de l’état d’envoi et que le personnel engagé localement est assujetti à la législation de l’État où ils sont engagés.

Les autorités compétentes peuvent, dans l’intérêt de certains assurés ou de certaines catégories d’assurés, convenir de déroger aux règles de base précitées. Ceci est une clause qui est reprise dans toutes les Conventions bi – ou multilatérales de sécurité sociale. L’objectif de cette possibilité de dérogation est surtout d’éviter que les règles de base aient des effets négatifs ou non souhaités pour les personnes concernées.

Le Titre III traite des différentes prestations en particulier. Le Chapitre Ier concerne la maladie et la maternité. Le principe de totalisation constitue le principe majeur. Les périodes d’assurance accomplies dans les deux États sont ainsi totalisées (pour autant qu’elles ne se superposent pas) en vue de l’acquisition, du maintien et du rétablissement du droit aux prestations, et ce pour la durée de l’octroi. La règle générale est que lorsqu’une personne a droit à des prestations en nature dans un État (compétent), elle peut en bénéficier dans l’autre État contractant où elle réside. Les mêmes règles s’appliquent aux membres de sa famille. Cet État octroiera les prestations en nature mais les récupèrera ultérieurement auprès de l’État compétent. Lors d’un séjour temporaire dans l’autre État contractant, seuls les “soins médicaux urgents” sont dispensés. L’organisme du lieu de séjour détermine ce qu’il faut entendre par “soins médicaux urgents”. Une autorisation de l’organisme compétent est nécessaire pour un séjour en vue d’un traitement médical.

Les prestations en nature de chômeurs indemnisés, d’invalides, de pensionnés sont payées par l’organisme du pays de résidence. Si ces personnes ont droit à ces prestations en nature sur la base des deux législations, ce même pays en supporte les frais. Dans le cas contraire, l’État compétent rembourse les frais.

Lorsqu’un bénéficiaire de prestations souhaite se rendre dans l’autre pays pour y séjourner ou même pour y résider, les règles suivantes sont applicables. Le bénéficiaire de prestations conserve son droit lors

Hij ontvangt zijn uitkering rechtstreeks van het bevoegd orgaan. Nochtans is voor de uitkeringen van de ziekten en moederschapsverzekering voorafgaande toestemming vereist van dit orgaan. Wil men in het andere land gaan wonen, dan heeft men een voorafgaande toelating nodig. Deze toelating kan enkel geweigerd worden voor medische redenen.

Hoofdstuk 2 dat het heeft over arbeidsongevallen en beroepsziekten, begint met dezelfde algemene regel met name wanneer iemand recht heeft op dergelijke verstrekkingen in de ene (bevoegde) Staat, kan hij daarvan genieten in de andere Verdragsstaat waar men verblijft of woont. Deze laatste zal de verstrekkingen dus toekennen, volgens de wetgeving die het toepast. De duur van de toekenning wordt evenwel bepaald door de wetgeving van de bevoegde staat. In voorkomend geval kunnen de eerder overkomen arbeidsongevallen en beroepsziekten in aanmerking worden genomen om de graad van arbeidsongeschiktheid te bepalen.

Bij beroepsziekten wordt de wetgeving toegepast van het land waar hij het laatst zijn beroepsbezigheden uitoefende, in de veronderstelling dat de wetgevingen van beide landen erkennen dat dergelijke beroepsbezigheid deze ziekte kan veroorzaken. Waar de ziekte het medisch het eerst werd vastgesteld is van geen belang. Genoot (of geniet) iemand reeds van een schadeloosstelling, dan geldt een andere regel. Het land dat deze uitkering verstrekt (of verstrekte) zal de bewuste ziekte steeds ten laste moeten nemen telkens de bewuste ziekte de kop opsteekt. Dit land moet niet opdraaien voor een eventuele verergering ervan wanneer deze persoon in het andere land een beroep gaat uitoefenen waardoor zijn ziekte kan worden veroorzaakt of verergert. Het tweede land zal hem hiervoor een supplement bezorgen. Oefent hij een dergelijk beroep niet uit, dan blijft het eerste land volledig verantwoordelijk, ook voor een verergering.

Het Hoofdstuk 3, dat het deel van ouderdom, overlijden en invaliditeit behandelt werd opgesplitst in een gedeelte voor de rust – en overlevingspensioenen en in een gedeelte voor de invaliditeitsuitkeringen. Voor de berekening van het rust- en overlevingspensioen worden de perioden die hiervoor in beide wetgevingen in aanmerking worden gebracht getotaliseerd (opnieuw voor zover ze elkaar niet overlappen). Om beroep te kunnen doen op de bijzondere regelingen worden enkel de verzekeringstijdvakken in aanmerking genomen die in het andere land in hetzelfde beroep vervuld zijn. Residuaire blijft er ook voor hen uiteraard de algemene regeling.

Na de samentelling wordt een theoretisch pensioen berekend. Dit bekomt men door een pensioen te

d'un séjour dans l'autre État. Il reçoit sa prestation directement de l'organisme compétent. Cependant, une autorisation préalable de cet organisme est requise pour les prestations en espèces de l'assurance maladie et maternité. Une autorisation préalable est nécessaire si l'on souhaite résider dans l'autre pays. Cette autorisation peut uniquement être refusée pour des raisons médicales.

Le Chapitre II, relatif aux accidents du travail et aux maladies professionnelles, débute par la même règle générale: lorsqu'une personne a droit à des prestations en nature dans un État (compétent), elle peut en bénéficier dans l'autre État contractant où elle séjourne ou réside. Ce dernier accordera donc les prestations en nature, conformément à la législation qu'il applique. La durée d'octroi est toutefois fixée par la législation de l'État compétent. Le cas échéant, les accidents du travail et les maladies professionnelles survenus antérieurement peuvent être pris en considération pour fixer le degré d'incapacité de travail.

En ce qui concerne les maladies professionnelles, la législation du pays où la victime exerçait ses activités professionnelles en dernier lieu est appliquée, en supposant que les législations des deux pays reconnaissent que ces activités professionnelles sont susceptibles de provoquer cette maladie. Le lieu où cette maladie est médicalement constatée pour la première fois n'a aucune importance. Une autre règle est applicable si une personne bénéficiait (ou bénéficie) déjà d'une indemnisation. Le pays qui octroie (ou octroyait) la prestation devra toujours prendre la maladie à sa charge chaque fois que celle-ci resurgit. Ce pays ne doit pas prendre une éventuelle aggravation à sa charge lorsque la personne exerce une profession dans l'autre pays, qui peut provoquer ou aggraver sa maladie. Le deuxième pays octroiera un supplément à cet effet. Si la personne n'exerce pas cette profession, le premier pays reste totalement responsable en cas d'aggravation.

Le Chapitre 3, qui a trait à la vieillesse, au décès et à l'invalidité, a été scindé dans une partie concernant les pensions de retraite et de survie et une partie concernant les prestations de d'invalidité. Pour le calcul de la pension de retraite et de survie, les périodes prises en considération à cet effet dans les deux législations sont totalisées (à nouveau, si elles ne se superposent pas). En ce qui concerne les régimes particuliers seules les périodes d'assurance accomplies pour la même profession dans l'autre pays sont prises en considération. Le régime général reste évidemment applicable d'une manière résiduaire.

Une pension théorique est calculée au terme de la totalisation. Elle est obtenue en calculant une pension

berekenen op basis van een loopbaan die fictief volledig volbracht is onder één wetgeving. Vervolgens wordt geproratiseerd. Dit wordt gedaan door op het theoretische bedrag een breuk, de verhouding van het Belgische respectievelijk Marokkaanse verzekeringstijdvak op het getotaliseerde, toe te passen. Dit is het verschuldigde bedrag.

Soms is een samentelling niet nodig om een recht op een rust- of overlevingspensioen te doen ontstaan. Voldoet iemand aan de voorwaarden om een pensioen te bekomen, dan wordt zijn recht berekend op basis van de interne wetgeving én volgens de bovenstaande techniek van samentelling en proratisering. Het hoogste bedrag is dan verschuldigd.

Het verdrag regelt, als gevolg van het feit dat een man in Marokko meerdere vrouwen mag huwen, de verdeling van het overlevingspensioen onder meerdere weduwen. De Belgische openbare orde, die polygamische huwelijken niet erkent of goedkeurt, onverkort latend. Deze huwelijken hebben overeenkomstig het internationaal recht en de Belgische rechtspraak echter rechtsgevolgen als zij zijn afgesloten tussen personen die de nationaliteit hebben van een land waar dit wel toegestaan is en voor zover ze zijn afgesloten in een dergelijk land. In het oude verdrag werd het overlevingspensioen in gelijke delen over meerdere weduwen verdeeld, wat niet altijd billijk was. In dit verdrag wordt het overlevingspensioen verdeeld tussen de weduwen rekening houdend met de lengte van het huwelijk. Er is aldus een billijkere oplossing gegeven aan een feitelijke situatie waar wij de gevolgen van dragen.

Wat betreft de invaliditeitsverzekering worden de vermelde principes herhaald wat betreft de totalisering van de verzekeringstijdvakken. Zij zijn naar analogie toepasselijk.

Opnieuw worden de verzekeringstijdvakken samengeteld, wordt een theoretisch bedrag bepaald en vervolgens geproratiseerd. Ook nu wordt in het geval iemand voldoet aan de voorwaarden om een Belgische invaliditeitsverzekering te bekomen, zijn recht berekend op basis van de interne Belgische wetgeving én volgens de techniek van samentelling en proratisering. Is dit eerste bedrag hoger, wordt er een supplement toegekend ter waarde van het verschil.

De gerechtigde op een invaliditeitsuitkering moet vooraf steeds een toelating krijgen van de bevoegde instelling, om tijdelijk te kunnen verblijven in het andere land.

De gezinsbijslag wordt in Hoofdstuk 4 behandeld. Wanneer deze bijslag afhankelijk is van het vervullen

sur la base d'une carrière fictivement accomplie dans sa totalité sous une législation. Ensuite, un calcul au prorata est effectué, en appliquant au montant théorique une fraction représentant respectivement de la part de la période d'assurance belge ou marocaine par rapport aux périodes totalisées. Ce montant est le montant dû.

Une totalisation n'est parfois pas nécessaire pour faire naître un droit à une pension de retraite ou de survie. Lorsqu'une personne remplit les conditions pour obtenir une pension, son droit est calculé selon la législation interne et suivant la technique précitée de totalisation et de calcul au prorata. Le montant le plus élevé est alors le montant dû.

La Convention règle, et ceci en raison du fait qu'un homme peut épouser plusieurs femmes au Maroc, la répartition de la pension de survie entre plusieurs veuves. L'ordre public belge, qui ne reconnaît pas ou n'approuve pas la polygamie, ces mariages produisent des effets selon le droit international et la jurisprudence belge si ils ont été conclus entre des personnes qui ont la nationalité d'un pays où cela est autorisé et dans la mesure où les mariages sont conclus dans un tel pays. Sous l'ancien traité, la pension de survie était répartie en parts égales, ce qui n'était pas toujours équitable. Dans cette convention, elle est répartie entre les veuves en tenant compte de la durée du mariage. On a ainsi donné une solution équitable à une situation de fait dont nous portons les conséquences.

En ce qui concerne l'assurance invalidité, les principes précités sont également valables pour la totalisation des périodes d'assurance. Ils sont applicables par analogie.

À nouveau, lorsqu'une personne remplit les conditions pour obtenir une pension d'invalidité belge, son droit est calculé selon la législation belge interne et suivant la technique précitée de totalisation et de calcul au prorata. Si ce premier montant est plus élevé, un supplément égal à la différence est octroyé.

La personne habilitée à bénéficier d'une indemnité d'invalidité doit toujours recevoir préalablement une autorisation de l'institution compétente pour pouvoir résider temporairement dans l'autre pays.

Les allocations familiales sont réglées au Chapitre 4. Lorsque ces prestations sont liées dans un pays à

van een verzekeringstijdvak in een land wordt rekening gehouden met de verzekeringstijdvakken doorlopen in het andere land alsof zij waren vervuld onder de wetgeving van het eerste land zelf. De voorwaarde, namelijk dat de plaats van opvoeding zou overeenstemmen met het land waar men zijn recht op gezinsbijslag wil doen gelden, wordt geneutraliseerd. De kinderen mogen zowel in België als in Marokko wonen om rechtgevend te zijn. Er zal nog wel moeten bepaald worden in de administratieve schikking voor welke kinderen die in het andere land wonen er kinderbijslag zal worden uitbetaald. Het bedrag van de kinderbijslag zal ook in de administratieve schikking worden vastgelegd.

Vervolgens worden enkele regels vermeld die het land aanwijzen dat bevoegd is. Dit is het land waar de rechtgevende woont wanneer men in beide landen recht heeft op pensioenen of renten, het land waar de overledene het laatst woonde voor de wezenbijslag.

Tenslotte wordt er bepaald dat als er een recht op gezinsbijslag is ontstaan in beide landen wordt de gezinsbijslag betaald door het land waar het kind woont.

In Titel IV worden enkele diverse bepalingen vermeld. Zo worden de verantwoordelijkheden van de bevoegde autoriteiten opgesomd, verder bepalingen in verband met de administratieve samenwerking, samenwerking inzake fraudebestrijding, de uitwisseling van persoonsgegevens, taksen en vrijstelling van geldigverklaring, aanvragen, verklaringen en rechtsmiddelen; uitbetaling van prestaties, bijleggen van geschillen; uitvoeringsprocedures; niet-verschuldigde bedragen, enz...

Titel V tenslotte bevat een aantal overgangs- en slotbepalingen. De overeenkomst is van onmiddellijke werking. Verzekeringstijdvakken voor het van kracht worden van de overeenkomst kunnen geen recht doen ontstaan op enige prestatie, er kan nochtans wel rekening mee worden gehouden bij de vaststelling of berekening ervan. Gebeurtenissen die zich voordeden in deze periode kunnen eveneens in aanmerking worden genomen.

Werd een prestatie eerder geschorst of niet verevend wegens de nationaliteit van de belanghebbende of wegens het feit dat hij zijn woonplaats had in het andere land dan die van zijn uitbetalingsinstelling, wordt aan deze situatie op verzoek van belanghebbende een einde gemaakt. Hetzelfde geldt wanneer de belanghebbende zijn recht op een pensioen of een rente wil doen herzien.

Dit verzoek moet plaatshebben binnen een termijn van twee jaar na de inwerkingtreding van de

l'accomplissement d'une période d'assurance, il est tenu compte des périodes d'assurance accomplies dans l'autre pays, comme si elles avaient été accomplies sous la législation du premier pays. La condition, à savoir que l'endroit où les enfants sont élevés devrait correspondre au pays où le bénéficiaire des allocations familiales est demandé, est neutralisée. Les enfants peuvent résider tant en Belgique qu'en Maroc pour être bénéficiaires. Dans l'arrangement administratif on devra déterminer pour quelles enfants qui résident dans l'autre pays on payera des allocations familiales. Le montant des allocations familiales sera aussi fixé dans cette arrangement administratif.

Quelques règles déterminent ensuite le pays compétent. Il s'agit du pays de résidence de l'ayant droit lorsque le droit aux pensions ou rentes existe dans les deux pays, du pays où la personne décédée a résidé en dernier lieu pour l'allocation d'orphelin.

Finalement on détermine que si il y a un droit aux allocations familiales dans les deux pays c'est l'État où réside l'enfant qui aura la charge des allocations familiales.

Le Titre IV concerne les dispositions diverses. Dans un premier temps, les responsabilités des autorités compétentes sont énumérées. Il est ensuite question de dispositions relatives à la collaboration administrative, la collaboration pour la lutte contre la fraude, à la communication de données à caractère personnel, aux taxes et dispense de légalisation, aux demandes, déclarations et recours, au paiement des prestations, au règlement des différends, au procédures d'exécution, au recouvrement des paiements indus, etc....

Enfin, le Titre V comporte une série de dispositions transitoires et finales. La Convention a un effet immédiat. Les périodes d'assurance antérieures à l'entrée en vigueur de la Convention n'ouvrent aucun droit à une quelconque prestation mais elles peuvent être prises en considération lors de la détermination ou du calcul de la prestation. Les éventualités au cours de cette période peuvent également être prises en considération.

Si une prestation a été suspendue ou n'a pas été liquidée en raison de la nationalité de l'intéressé ou compte tenu du fait qu'il avait son domicile dans l'autre pays que celui de son organisme de paiement, il est mis fin à cette situation à la demande de l'intéressé. Il en va de même lorsque l'intéressé souhaite une révision de son droit à une pension ou à une rente.

Cette demande doit être introduite dans un délai de deux ans après l'entrée en vigueur de la Convention afin

overeenkomst opdat de rechten zouden terugwerken tot op het moment van de inwerkingtreding. Indien men later een verzoek indient, kan men zijn recht pas doen gelden vanaf het moment van het verzoek.

De overeenkomst wordt gesloten voor onbepaalde duur. Zij kan worden opgezegd door een van de landen door middel van een kennisgeving aan het andere land, met een opzeggingstermijn van twaalf maanden. In dit geval blijven verworven rechten of rechten in wording gewaarborgd.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Didier REYNDERS

De minister van Sociale Zaken,

Maggie DE BLOCK

De minister van Pensioenen,

Daniel BACQUELAINE

que les droits aient un effet rétroactif à la date d'entrée en vigueur de la Convention. Si une demande est introduite ultérieurement, il n'est possible de faire valoir ce droit qu'à partir de la date d'introduction de la demande.

La Convention est conclue pour une durée indéterminée. Elle peut être dénoncée par un des pays par notification adressée à l'autre pays, avec un préavis de douze mois. Dans ce cas, les droits acquis ou en voie d'acquisition sont garantis.

Le ministre des Affaires étrangères,

Didier REYNDERS

La ministre des Affaires sociales,

Maggie DE BLOCK

Le ministre des Pensions,

Daniel BACQUELAINE

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, gedaan te Brussel op 18 februari 2014

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

De Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, gedaan te Brussel op 18 februari 2014, zal volkomen gevolg hebben.

Art. 3

De wijzigingen van de bepalingen van de artikelen 7 tot 10 van de Overeenkomst, voorzien in artikel 11 van de Overeenkomst, zullen volkomen gevolg hebben.

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi portant assentiment à la Convention de sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc, faite à Bruxelles le 18 février 2014

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

La Convention de sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc, faite à Bruxelles le 18 février 2014, sortira son plein et entier effet.

Art. 3

Les modifications aux dispositions des articles 7 à 10 de la Convention, prévues à l'article 11 de la Convention, sortiront leur plein et entier effet.

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 60.260/1
VAN 14 NOVEMBER 2016**

Op 17 oktober 2016 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de minister van Buitenlandse Zaken verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet "houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, gedaan te Brussel op 18 februari 2014".

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 10 november 2016. De kamer was samengesteld uit Marnix Van Damme, kamervoorzitter, Wilfried Van Vaerenbergh en Wouter Pas, staatsraden, Marc Rigaux en Michel Tison, assessoren, en Wim Geurts, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rita Van Den Eeckhout, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wilfried Van Vaerenbergh, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 14 november 2016.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

1. Het voorontwerp van wet strekt ertoe instemming te verlenen met de Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, ondertekend te Brussel op 18 februari 2014 (artikel 2 van het ontwerp).

De overeenkomst van 18 februari 2014 treedt in de plaats van het Algemeen Verdrag betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, ondertekend op 24 juni 1968.

Artikel 3 van het ontwerp strekt ertoe instemming te verlenen met de krachtens artikel 11 van de overeenkomst toegestane afwijkingen van de artikelen 7 tot 10 van de overeenkomst van 18 februari 2014.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

2.1. Krachtens artikel 11 van de om instemming voorgedragen overeenkomst kunnen de bevoegde autoriteiten, na gemeen overleg, in het belang van bepaalde verzekerden of categorieën van verzekerden, voorzien in afwijkingen van de artikelen 7 tot 10 ervan. Een dergelijke mogelijkheid tot afwijking komt neer op een wijziging van in de overeenkomst vervatte regels.

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 60.260/1
DU 14 NOVEMBRE 2016**

Le 17 octobre 2016, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le ministre des Affaires étrangères à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi "portant assentiment à la Convention de sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc, faite à Bruxelles le 18 février 2014".

L'avant-projet a été examiné par la première chambre le 10 novembre 2016. La chambre était composée de Marnix Van Damme, président de chambre, Wilfried Van Vaerenbergh et Wouter Pas, conseillers d'État, Marc Rigaux et Michel Tison, assesseurs, et Wim Geurts, greffier.

Le rapport a été présenté par Rita Van Den Eeckhout, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wilfried Van Vaerenbergh, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 14 novembre 2016.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

1. L'avant-projet de loi a pour objet de porter assentiment à la Convention de sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc, signée à Bruxelles le 18 février 2014 (article 2 du projet).

La convention du 18 février 2014 se substitue à la Convention générale sur la sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc, signée le 24 juin 1968.

L'article 3 du projet a pour objet de porter assentiment aux dérogations aux articles 7 à 10 de la convention du 18 février 2014, autorisées en vertu de son article 11.

EXAMEN DU TEXTE

2.1. En vertu de l'article 11 de la convention soumise à assentiment, les autorités compétentes peuvent prévoir, d'un commun accord, dans l'intérêt de certains assurés ou de certaines catégories d'assurés, des dérogations aux articles 7 à 10 de celle-ci. Une telle possibilité de dérogation revient à modifier des dispositions de la convention.

Het Parlement dient ook in te stemmen met toekomstige wijzigingen aan een overeenkomst.¹ Weliswaar is het niet uitgesloten dat deze instemming vooraf wordt gegeven,² maar zulk een voorafgaande instemming is, om in overeenstemming te zijn met artikel 167, § 2, van de Grondwet, slechts aanvaardbaar voor zover het Parlement weet binnen welke grenzen ze wordt verleend.³

In casu wordt in artikel 11 van de overeenkomst aangegeven van welke artikelen van de overeenkomst kan worden afgeweken en wordt bepaald dat die afwijkingen in het belang van bepaalde verzekerden of categorieën van verzekerden dienen te zijn. Aldus kan worden aangenomen dat de grenzen van de wijzigingsmogelijkheid voldoende zijn aangegeven.

Artikel 3 van het ontwerp van wet kan dan ook geacht worden in overeenstemming te zijn met het voornoemde artikel 167, § 2, van de Grondwet.

2.2. Teneinde de parlementaire controle te versterken, kan aan het ontwerp nog een bepaling worden toegevoegd waarin wordt voorzien in de verplichting voor de regering om elke voorgenomen wijziging, althans van normatieve aard, van de artikelen 7 tot 10 van de overeenkomst, aan het Parlement mee te delen.⁴

3. Het gegeven dat met een wijziging voorafgaand werd ingestemd door het Parlement houdt geen afwijking in van de verplichting die voortvloeit uit artikel 190 van de Grondwet en uit artikel 8 van de wet van 31 mei 1961 “betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerking treden van wetten en verordeningen” om die wijziging in het *Belgisch Staatsblad* bekend te maken opdat ze uitwerking zou hebben in het interne recht.

Le Parlement doit également donner son assentiment aux modifications futures à une convention¹. S’il n’est pas exclu que cet assentiment soit donné anticipativement², un tel assentiment préalable, pour être compatible avec l’article 167, § 2, de la Constitution, ne peut être admis que pour autant que le Parlement connaisse les limites dans lesquelles il est donné³.

En l’occurrence, l’article 11 de la convention mentionne les articles de la convention auxquels il peut être dérogé et précise que ces dérogations doivent se faire dans l’intérêt de certains assurés ou de certaines catégories d’assurés. Il peut être admis ainsi que les limites de la possibilité de modification sont indiquées à suffisance.

Par conséquent, l’article 3 du projet de loi peut être réputé conforme à l’article 167, § 2, susvisé, de la Constitution.

2.2. Pour renforcer le contrôle parlementaire, on pourrait ajouter dans le projet une autre disposition qui imposerait au gouvernement de notifier au Parlement toute modification, du moins d’ordre normatif, qu’il envisage d’apporter aux articles 7 à 10 de la convention⁴.

3. Le fait que le Parlement a donné préalablement son assentiment à une modification n’emporte pas de dérogation à l’obligation de la publier au *Moniteur belge* pour qu’elle puisse produire ses effets en droit interne, obligation qui découle de l’article 190 de la Constitution et de l’article 8 de la loi du 31 mai 1961 “relative à l’emploi des langues en matière législative, à la présentation, à la publication et à l’entrée en vigueur des textes légaux et réglementaires”.

¹ J. Velaers, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1999, 549-550.

² Cass., 19 maart 1981, *Arr. Cass.* 1980-81, 808 en *J.T.* 1982, 565, met noot J. Verhoeven; Cass., 2 mei 2002, nr. RC 02521-1 (Rolnr. C.99 0518.N).

³ Zie o.m. advies RvS nr. 26.355/9 van 2 juli 1997 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 11 maart 1999 “houdende instemming met het Memorandum van Overeenkomst over de Ontwikkelingssamenwerking tussen het Koninkrijk België en de Republiek Zuid-Afrika, ondertekend te Brussel op 16 maart 1995” (*Parl.St.* Senaat, 1998-99, nr. 1-1168/1, (13), 14), en andere adviezen vermeld door J. Masquelin, *Le droit des traités dans l’ordre juridique et dans la pratique diplomatique belges*, Brussel, Bruylant, 1980, 214-215 en 276-277 en door J. Velaers, o.c., 550-551. Raadpl. ook J. Verhoeven, noot bij Cass., 19 maart 1981, *J.T.* 1982, 566.

⁴ Indien het Parlement zijn afkeuring van een wijziging zou laten blijken, zal de regering verplicht zijn die wijziging geen doorgang te laten vinden.

¹ J. Velaers, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving*, Anvers, Maklu, 1999, 549-550.

² Cass., 19 mars 1981, *Pas.*, 1981, I, p. 779 et *J.T.*, 1982, 565, avec note J. Verhoeven; Cass., 2 mai 2002, n° RC 02521-1 (numéro de rôle C.99 0518.N).

³ Voir, entre autres, avis C.E. 26.355/9 du 2 juillet 1997 sur un avant-projet devenu la loi du 11 mars 1999 “portant assentiment au mémorandum d’accord entre le Royaume de Belgique et la République d’Afrique du Sud, concernant la coopération au développement, signé à Bruxelles le 16 mars 1995” (*Doc. parl.*, Sénat, 1998-1999, n° 1-1168/1, (13), 14), et d’autres avis cités par J. Masquelin, *Le droit des traités dans l’ordre juridique et dans la pratique diplomatique belges*, Bruxelles, Bruylant, 1980, 214-215 et 276-277 et par J. Velaers, op. cit., 550-551. Voy. également J. Verhoeven, note sous Cass., 19 mars 1981, *J.T.*, 1982, 566.

⁴ Dans l’hypothèse où le Parlement n’approuverait pas une modification, le gouvernement se verrait dans l’obligation de renoncer à celle-ci.

Artikel 190 van de Grondwet bepaalt dat alleen de wetgever bevoegd is om de vorm te bepalen waarin de wetten en verordeningen moeten worden bekendgemaakt opdat ze verbindend worden. Volgens het Hof van Cassatie geldt die grondwetsbepaling naar analogie voor internationale akten. Het Hof heeft immers geoordeeld dat verdragen niet aan particulieren kunnen worden tegengeworpen zolang ze niet integraal zijn bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.⁵

De griffier,

Wim GEURTS

De voorzitter,

Marnix VAN DAMME

L'article 190 de la Constitution dispose que seul le législateur est compétent pour déterminer la forme dans laquelle les lois et règlements doivent être publiés pour acquérir un caractère obligatoire. Selon la Cour de cassation, cette disposition constitutionnelle s'applique par analogie aux actes internationaux. Elle a en effet jugé que les traités sont inopposables aux particuliers tant qu'ils n'ont pas été publiés intégralement au *Moniteur belge*.⁵

Le greffier,

Wim GEURTS

Le président,

Marnix VAN DAMME

⁵ Cass., 11 december 1953, *Pas.* 1954, I, 298; Cass., 19 maart 1981, *J.T.* 1982, 565-567, noot J. Verhoeven.

⁵ Cass., 11 décembre 1953, *Pas.*, 1954, I, p. 298, Cass., 19 mars 1981, *J.T.* 1982, 565-567, note J. Verhoeven.

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister van Buitenlandse Zaken, van de minister van Sociale Zaken en van de minister van Pensioenen,

HEB BEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Sociale Zaken en de minister van Pensioenen zijn ermee belast, in Onze naam, bij de Kamer van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

De Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, gedaan te Brussel op 18 februari 2014, zal volkomen gevolg hebben.

Art. 3

De wijzigingen van de bepalingen van de artikelen 7 tot 10 van de Overeenkomst, voorzien in artikel 11 van de Overeenkomst, zullen volkomen gevolg hebben.

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition du ministre des Affaires étrangères, de la ministre des Affaires sociales et du ministre des Pensions,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre des Affaires étrangères, la ministre des Affaires sociales et le ministre des Pensions sont chargés de présenter, en Notre nom, à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

La Convention de sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc, faite à Bruxelles le 18 février 2014, sortira son plein et entier effet.

Art. 3

Les modifications aux dispositions des articles 7 à 10 de la Convention, prévues à l'article 11 de la Convention, sortiront leur plein et entier effet.

Gegeven te Brussel, 27 januari 2017

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Buitenlandse Zaken,

Didier REYNDERS

De minister van Sociale Zaken,

Maggie DE BLOCK

De minister van Pensioenen,

Daniel BACQUELAINE

Donné à Bruxelles, le 27 janvier 2017

PHILIPPE

PAR LE ROI:

Le ministre des Affaires étrangères,

Didier REYNDERS

La ministre des Affaires sociales,

Maggie DE BLOCK

Le ministre des Pensions,

Daniel BACQUELAINE

BIJLAGE

ANNEXE

OVEREENKOMST
BETREFFENDE
DE SOCIALE ZEKERHEID
TUSSEN
HET KONINKRIJK BELGIË
EN
HET KONINKRIJK MAROKKO

**OVEREENKOMST
BETREFFENDE
DE SOCIALE ZEKERHEID
TUSSEN
HET KONINKRIJK BELGIË
EN
HET KONINKRIJK MAROKKO**

HET KONINKRIJK BELGIË

EN

HET KONINKRIJK MAROKKO,

BEZIELD MET het verlangen de wederzijdse betrekkingen tussen beide staten op het gebied van de sociale zekerheid te regelen,

ZIJN de hierna volgende bepalingen overeengekomen:

TITEL I
ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1
Definities

1. Voor de toepassing van deze Overeenkomst:
 - a) Verstaat men onder "België": het Koninkrijk België;
Verstaat men onder "Marokko": het Koninkrijk Marokko.
 - b) Verstaat men onder "grondgebied":
 - Wat Marokko betreft: het grondgebied van Marokko en de gebieden grenzend aan de territoriale wateren van Marokko, daaronder begrepen de territoriale zee en, daar voorbij, de exclusieve economische zone, alsmede de zones waarover Marokko, in overeenstemming met de nationale wetgeving en het internationaal recht, soevereine rechten of zijn jurisdictie kan uitoefenen met het oog op de exploitatie en de exploratie van de natuurlijk rijkdommen van de zeebodems, de ondergrond ervan (continentaal plat) en de bovenliggende wateren.
 - Wat België betreft: het grondgebied van België en de gebieden grenzend aan de territoriale wateren van België, daaronder begrepen de territoriale zee en, daar voorbij, de exclusieve economische zone, alsmede de zones waarover België, in overeenstemming met de nationale wetgeving en het internationaal recht, soevereine rechten of zijn jurisdictie kan uitoefenen met het oog op de exploitatie en de exploratie van de natuurlijk rijkdommen van de zeebodems, de ondergrond ervan (continentaal plat) en de bovenliggende wateren.
 - c) Verstaat men onder "onderdaan":
 - voor België: een persoon die de Belgische nationaliteit heeft;
 - voor Marokko: een persoon die de Marokkaanse nationaliteit heeft.
 - d) Verstaat men onder "wetgeving": de wetten en verordeningen bedoeld in artikel 2 van deze Overeenkomst.
 - e) Verstaat men onder "bevoegde autoriteit": de ministers die, ieder wat hem betreft, belast zijn met de uitvoering van de wetgeving bedoeld in artikel 2 van deze Overeenkomst;
 - f) Verstaat men onder "bevoegde instelling": de instelling die, het orgaan dat, de organisatie die of de overheid die ermee belast is de in artikel 2 van deze Overeenkomst bedoelde wetgevingen geheel of gedeeltelijk toe te passen.
 - g) Verstaat men onder "verzekerde persoon": met betrekking tot de verschillende socialezekerheidsstakken bedoeld in artikel 2 van deze Overeenkomst, iedere persoon die binnen het persoonlijk toepassingsgebied van deze Overeenkomst valt en die voldoet aan de voorwaarden die bij de wetgeving van de bevoegde overeenkomstsluitende Staat zijn vereist om recht te hebben op de prestaties, rekening houdend met de bepalingen van deze Overeenkomst.

- h) Verstaat men onder "verzekeringstijdvak": elke periode die als dusdanig wordt erkend bij de wetgeving onder dewelke dit tijdvak werd vervuld, alsook elke periode die bij deze wetgeving als gelijkgestelde periode wordt erkend.
 - i) Verstaat men onder "prestatie": gelijk welke verstrekking of uitkering waarin de wetgeving van elk van de overeenkomstsluitende Staten voorziet, met inbegrip van alle aanvullingen of verhogingen die van toepassing zijn krachtens de wetgevingen bedoeld in artikel 2 van deze Overeenkomst.
 - j) Verstaat men onder "gezinslid": iedere persoon die als gezinslid wordt aangemerkt of erkend of als rechthebbende wordt beschouwd ingevolge de wetgeving krachtens dewelke de prestaties worden verleend, of, in het geval bedoeld in artikel 14 van deze Overeenkomst, ingevolge de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan hij woont.
 - k) Verstaat men onder "nagelaten betrekking": iedere persoon die als dusdanig wordt aangemerkt of erkend ingevolge de wetgeving krachtens dewelke de prestaties worden verleend.
 - l) Verstaat men onder "woonplaats": de plaats waar een persoon pleegt te wonen.
 - m) Verstaat men onder "verblijfplaats": de tijdelijke verblijfplaats. Een tijdelijk verblijf mag, tenzij deze Overeenkomst er anders over bepaalt, niet langer dan 3 maanden duren.
2. Elke term die niet is gedefinieerd in paragraaf 1 van dit artikel heeft de betekenis die daaraan wordt gegeven in de wetgeving die van toepassing is.

Artikel 2 **Materiële werkingssfeer**

1. Deze Overeenkomst is van toepassing:
- voor België, op de wetgevingen betreffende de verplichte stelsels voor:
 - a) de verstrekkingen en uitkeringen inzake ziekte en moederschapsverzekering van werknemers;
 - b) de verstrekkingen en uitkeringen inzake arbeidsongevallen en beroepsziekten;
 - c) de rust- en overlevingspensioenen van werknemers;
 - d) de prestaties inzake de invaliditeit van werknemers, zeelieden ter koopvaardij en mijnwerkers;
 - e) de gezinsbijslag van werknemers;
- en, wat titel II betreft, is deze Overeenkomst van toepassing op de wetgeving betreffende de sociale zekerheid van werknemers;

- voor Marokko, op de wetgevingen betreffende de verplichte stelsels voor:
 - a) de sociale zekerheid van de werknemers uit de privésector, tot dekking van de volgende prestaties: kinderbijslag, dagvergoedingen voor ziekte en moederschap, overlijdensuitkeringen en invaliditeits-, ouderdoms- en overlevingspensioenen;
 - b) de verplichte ziekteverzekering van de werknemers uit de privésector zoals bepaald in het Wetboek Basisgezondheidszorg;
 - c) arbeidsongevallen en beroepsziekten van werknemers uit de privésector.
- 2. Deze Overeenkomst is ook van toepassing op alle wetgevende of reglementaire akten die de in paragraaf 1 van dit artikel vermelde wetgevingen zullen wijzigen of aanvullen.
- 3. Zij is ook van toepassing op de wetgevende of reglementaire akten waarbij de bestaande regelingen tot nieuwe categorieën van gerechtigden uitgebreid zullen worden, indien de overeenkomstsluitende Staat die zijn wetgeving heeft gewijzigd zich daartegen niet verzet; in geval van verzet moet dit binnen een termijn van zes maanden met ingang van de officiële bekendmaking van bedoelde akten aan de andere overeenkomstsluitende Staat betekend worden.
- 4. Deze Overeenkomst is niet van toepassing op de wetgevende of reglementaire akten tot dekking van een nieuwe tak van de sociale zekerheid, behalve indien te dien einde tussen de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten een akkoord wordt getroffen.

Artikel 3

Persoonlijke werkingssfeer

Behoudens andersluidende bepalingen, is deze Overeenkomst van toepassing op de personen op wie de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten van toepassing is of geweest is en op hun gezinsleden en hun nagelaten betrekkingen.

Artikel 4

Gelijke behandeling

Tenzij er in deze Overeenkomst anders over bepaald is, hebben de in artikel 3 bedoelde personen de rechten en verplichtingen voortvloeiende uit de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van deze Staat.

Artikel 5 **Uitvoer van prestaties**

1. Tenzij er in deze Overeenkomst anders over bepaald is, mogen de uitkeringen van de ziekte- en moederschapsverzekering, de uitkeringen wegens invaliditeit, arbeidsongevallen en beroepsziekten evenals die inzake rust en overleving, verworven ingevolge de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten, niet geschorst worden noch verminderd of gewijzigd worden op grond van het feit dat de gerechtigde verblijft of woont op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat.
2. De rust- en overlevingsprestaties en de prestaties wegens arbeidsongevallen en beroepsziekten die krachtens de Belgische wetgeving verschuldigd zijn, worden aan de Marokkaanse onderdanen die wonen op het grondgebied van een derde Staat uitbetaald onder dezelfde voorwaarden als gold het Belgische onderdanen die wonen op het grondgebied van deze derde Staat.
3. De prestaties wegens invaliditeit, arbeidsongevallen en beroepsziekten, evenals die inzake rust en overleving die krachtens de Marokkaanse wetgeving verschuldigd zijn, worden aan de Belgische onderdanen die wonen op het grondgebied van een derde Staat uitbetaald onder dezelfde voorwaarden als gold het Marokkaanse onderdanen die wonen op het grondgebied van deze derde Staat.

Artikel 6 **Verminderings- of schorsingsclausules**

1. De bepalingen inzake vermindering of schorsing waarin de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat voorziet in geval van samenloop van een prestatie met andere prestaties van sociale zekerheid of met andere inkomsten door het feit van de uitoefening van beroepsarbeid, zijn op de rechthebbende van toepassing zelfs indien het gaat om prestaties die krachtens een regeling van de andere overeenkomstsluitende Staat zijn verkregen of indien het gaat om inkomsten verworven ingevolge beroepsarbeid uitgeoefend op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat.
2. Deze regel is evenwel niet van toepassing op de samenloop van gelijkaardige prestaties berekend naar verhouding van de duur van de verzekeringstijdvakken vervuld in de beide staten.

TITEL II **BEPALINGEN BETREFFENDE DE TOEPASSELIJKE WETGEVING**

Artikel 7 **Algemene regels**

1. Onder voorbehoud van artikelen 8 tot 11 van deze Overeenkomst, wordt de toepasselijke wetgeving bepaald overeenkomstig de hierna volgende bepalingen:

- a) op de werknemer een beroepsactiviteit uitoefent op het grondgebied van een overeenkomstsluitende Staat is de wetgeving van deze Staat van toepassing;
 - b) op de werknemer die deel uitmaakt van het reizend of varend personeel van een onderneming die voor rekening van een derde of voor eigen rekening internationaal vervoer van passagiers of goederen over de weg of door de lucht verricht en wier zetel gevestigd is op het grondgebied van een overeenkomstsluitende Staat is de wetgeving van deze Staat van toepassing.
2. De werknemer die tegelijkertijd op het grondgebied van de beide overeenkomstsluitende Staten een activiteit uitoefent, wordt, voor al zijn activiteiten als loontrekkende, onderworpen aan de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan hij zijn woonplaats heeft. Voor de vaststelling van het bedrag van de inkomsten die in aanmerking moeten worden genomen voor de bijdragen verschuldigd krachtens de wetgeving van deze Staat, wordt rekening gehouden met de beroepsinkomsten verworven op het grondgebied van beide overeenkomstsluitende Staten.

Artikel 8

Bijzondere regels

1. De werknemer die, in dienst zijnde van een onderneming die op het grondgebied van een van de overeenkomstsluitende Staten een vestiging heeft waaronder hij normaal ressorteert, door deze onderneming gedetacheerd wordt naar het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat om er een werk voor haar rekening uit te voeren, blijft, samen met zijn hem vergezellende gezinsleden, onder de toepassing vallen van de wetgeving van de eerste Staat, alsof hij werkzaam bleef op diens grondgebied, op voorwaarde dat de te verwachten duur van het door hem uit te voeren werk geen vierentwintig maanden overschrijdt en dat hij niet gezonden wordt ter vervanging van een andere persoon wiens detachingsperiode is afgelopen.
2. Wanneer de detachering langer duurt dan de bovenvermelde periode, blijft de wetgeving van de eerste overeenkomstsluitende Staat van toepassing op voorwaarde dat de bevoegde autoriteiten van beide overeenkomstsluitende Staten of de door hen aangeduide instellingen daarmee akkoord gaan. Dat akkoord kan evenwel slechts worden gegeven voor een bijkomende periode van hoogstens zesendertig maanden. De verlenging van de detachering moet worden aangevraagd vóór het einde van de aanvankelijke periode van vierentwintig maanden.
3. Paragraaf 1 van dit artikel is van toepassing wanneer een persoon, nadat hij door zijn werkgever van het grondgebied van een overeenkomstsluitende Staat naar het grondgebied van een derde land is gestuurd, door deze werkgever van het grondgebied van het derde land naar het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat wordt gestuurd.
4. De werknemer van een vervoeronderneming met zetel op het grondgebied van een van de overeenkomstsluitende Staten, die naar het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat gedetacheerd wordt of er in tijdelijk dan wel ambuland verband werkzaam is, valt, samen met de hem vergezellende gezinsleden, onder de toepassing van de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan de onderneming haar zetel heeft.

5. Wanneer de vervoeronderneming echter op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat een filiaal of een permanente vertegenwoordiging heeft, dan valt de werknemer die ze tewerkstelt onder de toepassing van de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat waar dat filiaal of die vertegenwoordiging zich bevindt.

Artikel 9

Ambtenaren

Op ambtenaren en het gelijkgesteld personeel van een overeenkomstsluitende Staat die worden gedetacheerd naar het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat om er hun activiteit uit te oefenen, alsook op hun gezinsleden, blijft de wetgeving van eerstgenoemde Staat van toepassing.

Artikel 10

Leden van diplomatieke missies en consulaire posten

1. De onderdanen van de zendende overeenkomstsluitende Staat die als leden van een diplomatieke missie of een consulaire post door deze Staat worden gezonden naar het grondgebied van de ontvangende overeenkomstsluitende Staat zijn onderworpen aan de wetgeving van eerstgenoemde Staat.
2. De personen die ter plaatse als leden van het administratief of technisch personeel, als consulaire bedienden of als leden van het dienstpersoneel in dienst zijn genomen door een diplomatieke missie of een consulaire post van de zendende overeenkomstsluitende Staat en die op het grondgebied van de ontvangende overeenkomstsluitende Staat wonen, zijn onderworpen aan de wetgeving van laatstgenoemde Staat.
3. Wanneer de diplomatieke missie of de consulaire post van de zendende overeenkomstsluitende Staat personen tewerkstelt die overeenkomstig paragraaf 2 van dit artikel onderworpen zijn aan de wetgeving van de ontvangende overeenkomstsluitende Staat, houdt de missie of de post rekening met de verplichtingen die de wetgeving van laatstgenoemde Staat de werkgevers oplegt.
4. De bepalingen van paragrafen 2 en 3 van dit artikel zijn naar analogie toepasselijk op de personen die tewerkgesteld zijn in private dienst van een persoon bedoeld in paragraaf 1 van dit artikel.
5. De bepalingen van paragrafen 1 tot 4 van dit artikel zijn niet van toepassing op de ereleden van een consulaire post, noch op de personen tewerkgesteld in private dienst van deze personen.
6. De bepalingen van dit artikel zijn ook toepasselijk op de gezinsleden van de personen bedoeld in paragrafen 1 tot 4, die bij hen inwonen, tenzij ze zelf een beroepsbezigheid uitoefenen.

Artikel 11 Afwijkingen

In het belang van bepaalde verzekerden of categorieën van verzekerden kunnen de bevoegde autoriteiten, na gemeen overleg, voorzien in afwijkingen van de bepalingen van artikelen 7 tot 10 van deze Overeenkomst.

TITEL III Bijzondere bepalingen betreffende de prestaties

Hoofdstuk 1 Ziekte en moederschap

Artikel 12 Samentelling van de verzekeringstijdvakken

Voor het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op prestaties en voor de duur van de toekenning ervan, worden de verzekeringstijdvakken vervuld onder de wetgeving van elk van de overeenkomstsluitende Staten samengeteld voor zover ze elkaar niet overlappen.

Artikel 13 Verstrekkings in geval van verblijf op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat

1. Verzekerde personen en hun gezinsleden die krachtens de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten recht hebben op verstrekkingen en die, gelet op hun gezondheidstoestand, onmiddellijk verzorging nodig hebben tijdens een verblijf op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat, genieten verstrekkingen op het grondgebied van deze andere overeenkomstsluitende Staat.
2. De verstrekkingen worden ten laste van de bevoegde instelling verleend door de instelling van de verblijfplaats volgens de bepalingen die ze toepast, de duur van de toekenning van de verstrekkingen wordt evenwel geregeld bij de wetgeving van de bevoegde overeenkomstsluitende Staat.
3. Paragraaf 1 is niet van toepassing:
 - a) wanneer een verzekerde persoon of een lid van zijn gezin zich zonder de toelating van de bevoegde instelling begeeft naar het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat om er een medische behandeling te krijgen;

- b) behoudens in onmiskenbare spoedgevallen, op de prothesen, op de hulpmiddelen van grotere omvang of op andere belangrijke verstrekkingen waarvan de lijst na gemeen overleg door de bevoegde autoriteiten wordt opgemaakt. Onder onmiskenbare spoedgevallen dient de worden verstaan de gevallen waarin het verlenen van een van deze verstrekkingen niet kan worden uitgesteld zonder het leven van de betrokkene in gevaar te brengen of zonder onherstelbare schade aan te brengen aan de gezondheid van de betrokkene.
4. De instelling van de verblijfplaats moet de onmiddellijke behoefte aan verzorging bedoeld in paragraaf 1 en de onmiskenbare spoedgevallen bedoeld in paragraaf 3, b) vaststellen.

Artikel 14

Verstrekkingen voor de rechthebbenden en de gezinsleden die wonen op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat

1. Een verzekerde persoon die recht heeft op verstrekkingen krachtens de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten en die woont op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat geniet de verstrekkingen op het grondgebied van deze andere overeenkomstsluitende Staat.
2. De gezinsleden van een verzekerde persoon die onderworpen is aan de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat en die wonen op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat, genieten de verstrekkingen op het grondgebied van deze andere overeenkomstsluitende Staat.
3. De verstrekkingen worden verleend ten laste van de bevoegde instelling door de instelling van de woonplaats volgens de bepalingen die ze toepast.
4. Paragrafen 2 en 3 zijn niet toepasselijk op de gezinsleden indien zij recht hebben op verstrekkingen krachtens de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan zij wonen.

Artikel 15

Verstrekkingen voor werknemers die zich in bijzondere situaties bevinden

1. De verzekerde persoon die krachtens artikelen 8 tot 11 is onderworpen aan de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat alsook de hem vergezellende gezinsleden genieten verstrekkingen tijdens de hele duur van hun aanwezigheid op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat.
2. De verstrekkingen worden verleend ten laste van de bevoegde instelling door de instelling van de verblijfplaats volgens de bepalingen die ze toepast.

Artikel 16
Verstrekkings voor de gerechtigden
op invaliditeits-, ouderdoms- of overlevingsuitkeringen

1. De gerechtigde op invaliditeits-, ouderdoms- of overlevingsuitkeringen, verschuldigd krachtens de wetgevingen van beide overeenkomstsluitende Staten, geniet voor zichzelf en voor zijn gezinsleden verstrekkingen overeenkomstig de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan hij woont en ten laste van de bevoegde instelling van deze Staat.
2. De gerechtigde op een invaliditeits-, ouderdoms- of overlevingsuitkering, uitsluitend verschuldigd krachtens de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten, die woont op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat, geniet verstrekkingen voor zichzelf en voor zijn gezinsleden. De verstrekkingen worden verleend ten laste van de bevoegde instelling door de instelling van de woonplaats volgens de bepalingen die ze toepast.
3. Paragraaf 2 is niet van toepassing op de gerechtigde op een invaliditeits-, ouderdoms- of overlevingsuitkering, noch op zijn gezinsleden, wanneer hij verstrekkingen geniet overeenkomstig de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten op basis van een beroepsactiviteit van de gerechtigde op een invaliditeits-, ouderdoms- of overlevingsuitkering.
4. Paragrafen 1 tot 3 zijn niet van toepassing op de gezinsleden wanneer zij recht hebben op verstrekkingen krachtens de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan zij wonen.

Artikel 17
Bijdragen van de gerechtigde op ouderdoms-, overlevings- en invaliditeitsuitkeringen

1. De bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat die krachtens de door die instelling toegepaste wetgeving belast is met het inhouden van de bijdragen ter dekking van prestaties bij ziekte en van moederschapsuitkeringen, kan slechts deze bijdragen, welke worden berekend overeenkomstig de door deze instelling toegepaste wetgeving, heffen en innen voor zover de kosten voor de verstrekkingen die moeten worden verleend krachtens de artikelen 16 van deze Overeenkomst worden gedragen door de bevoegde instelling van genoemde Staat.
2. Wanneer een gerechtigde op een ouderdoms-, overlevings- of invaliditeitsuitkering, in de gevallen bedoeld in artikel 16, paragraaf 2, krachtens de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat waar hij woont, bijdragen moet betalen voor het verkrijgen van prestaties bij ziekte en van moederschapsuitkeringen, kan de bevoegde instelling van genoemde Staat deze bijdragen niet inhouden uit hoofde van zijn woonplaats aldaar.

Artikel 18
Verstrekkings in geval van verblijf op het grondgebied
van de bevoegde overeenkomstsluitende Staat

De verzekerde personen bedoeld in paragraaf 1 en 2 van artikel 14 en in paragraaf 2 van artikel 16 van deze Overeenkomst, die verblijven op het grondgebied van de bevoegde overeenkomstsluitende Staat, genieten verstrekkingen op het grondgebied van deze Staat, ten laste van de bevoegde instelling van laatstgenoemde Staat en volgens de bepalingen die de instelling van de verblijfplaats toepast.

Artikel 19
Tenlasteneming van verstrekkingen

1. Wanneer een verzekerde persoon of een lid van zijn gezin aanspraak kan maken op verstrekkingen krachtens de wetgeving van één enkele overeenkomstsluitende Staat, zijn deze verstrekkingen uitsluitend ten laste van de bevoegde instelling van die overeenkomstsluitende Staat.
2. Wanneer een persoon of een lid van zijn gezin aanspraak kan maken op verstrekkingen krachtens beide betrokken wetgevingen, zijn deze verstrekkingen uitsluitend ten laste van de instelling van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan ze worden verleend.

Artikel 20
Terugbetaling van de verstrekkingen tussen instellingen

1. Het daadwerkelijke bedrag van de krachtens de bepalingen van artikelen 13, 14, 15 en 16, paragraaf 2, van deze Overeenkomst verleende verstrekkingen, wordt door de bevoegde instelling terugbetaald aan de instelling die deze verstrekkingen heeft verleend, volgens de modaliteiten voorzien in de Administratieve Schikking.
2. De bevoegde autoriteiten kunnen na gemeen overleg beslissen om onderling een andere wijze van terugbetaling af te spreken.

Artikel 21
Uitkeringen bij ziekte en moederschap

1. Een verzekerde persoon die voldoet aan de voorwaarden die bij de wetgeving van de bevoegde overeenkomstsluitende Staat gesteld zijn om recht te hebben op uitkeringen, eventueel rekening houdend met de bepalingen van artikel 12 van deze Overeenkomst, heeft recht op deze uitkeringen ook al bevindt hij zich op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat. De uitkeringen worden rechtstreeks verstrekt door de bevoegde instelling waaronder de rechthebbende ressorteert. De rechthebbende op uitkeringen van de ziekte- en moederschapsverzekering mag verblijven op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat, mits voorafgaand akkoord van de bevoegde instelling.

2. De gerechtigde op uitkeringen krachtens de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat kan deze uitkeringen verder genieten wanneer hij zijn woonplaats overbrengt naar het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat. De bevoegde instelling die de uitkeringen verschuldigd is, kan eisen dat een voorafgaande toelating van de bevoegde instelling nodig is voor de verandering van woonplaats. Deze toelating kan evenwel enkel geweigerd worden indien de verplaatsing af te raden is op grond van behoorlijk vastgestelde medische redenen.

Hoofdstuk 2

Arbeidsongevallen en beroepsziekten

Artikel 22

Verstrekkings verleend aan de rechthebbende die verblijft of woont op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat

1. De persoon die ingevolge een arbeidsongeval of een beroepsziekte recht heeft op verstrekkingen krachtens de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat geniet verstrekkingen wanneer hij verblijft of woont op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat.
2. De verstrekkingen worden voor rekening van de bevoegde instelling verleend door de instelling van de verblijf- of woonplaats volgens de bepalingen die ze toepast, de duur van de toekenning van de verstrekkingen wordt evenwel geregeld bij de wetgeving van de bevoegde Staat.

Artikel 23

Verstrekkingen voor werknemers die zich in bijzondere situaties bevinden

1. De persoon die krachtens artikelen 8 tot 11 is onderworpen aan de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat heeft, wegens een arbeidsongeval of beroepsziekte, recht op verstrekkingen tijdens de hele duur van zijn activiteit op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat.
2. De verstrekkingen worden voor rekening van de bevoegde instelling verleend door de instelling van de verblijf- of woonplaats volgens de bepalingen die het toepast. De toekenningsduur van de verstrekkingen wordt evenwel geregeld bij de wetgeving van de bevoegde Staat.

Artikel 24

Terugbetaling van de verstrekkingen tussen instellingen

1. Het daadwerkelijke bedrag van de krachtens artikelen 22 en 23 verleende verstrekkingen wordt door de bevoegde instelling terugbetaald aan de instelling die deze verstrekkingen heeft verleend, volgens de modaliteiten voorzien in de Administratieve Schikking.

2. De bevoegde autoriteiten kunnen na gemeen overleg beslissen geheel of gedeeltelijk af te zien van de in paragraaf 1 voorziene terugbetaling of een andere wijze van terugbetaling onderling afspreken.

Artikel 25

In aanmerking nemen van vroeger overkomen arbeidsongevallen en beroepsziekten

Indien de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat uitdrukkelijk of stilzwijgend bepaalt dat de vroeger overkomen arbeidsongevallen of beroepsziekten in aanmerking komen om de graad van ongeschiktheid te bepalen, worden de vroeger overkomen arbeidsongevallen en beroepsziekten onder de wetgeving van de andere overeenkomstsluitende Staat beschouwd als zijnde overkomen onder de wetgeving van eerstgenoemde Staat.

Artikel 26

Ongevallen op de weg naar en van het werk

Ongevallen op de weg naar en van het werk overkomen op het grondgebied van een andere dan de bevoegde overeenkomstsluitende Staat, worden beschouwd als zijnde overkomen op het grondgebied van de bevoegde Staat.

Artikel 27

Vaststelling van de beroepsziekte

1. Wanneer de persoon getroffen door een beroepsziekte een activiteit heeft uitgeoefend als gevolg waarvan deze ziekte zich kan voordoen onder de wetgeving van beide overeenkomstsluitende Staten, worden de prestaties waarop de getroffene of zijn nagelaten betrekkingen aanspraak kunnen maken uitsluitend toegekend krachtens de wetgeving van de Staat op het grondgebied waarvan deze activiteit laatstelijk werd uitgeoefend en onder voorbehoud dat de betrokkene voldoet aan de bij deze wetgeving gestelde eisen, in voorkomend geval rekening houdend met de bepalingen van paragraaf 2 van dit artikel.
2. Indien de toekenning van prestaties wegens een beroepsziekte krachtens de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat afhankelijk wordt gesteld van de voorwaarde dat de bewuste ziekte voor het eerst medisch werd vastgesteld op zijn grondgebied, wordt geacht aan deze voorwaarde te zijn voldaan wanneer deze ziekte voor het eerst werd vastgesteld op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat.
3. Indien de toekenning van prestaties wegens een beroepsziekte krachtens de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat afhankelijk wordt gesteld van de voorwaarde dat een activiteit als gevolg waarvan deze ziekte zich kan voordoen gedurende een bepaalde tijd werd uitgeoefend, houdt de bevoegde instelling van die Staat in de nodige mate rekening met de tijdvakken tijdens dewelke een dergelijke activiteit werd uitgeoefend onder de wetgeving van de andere overeenkomstsluitende Staat, alsof deze activiteit werd uitgeoefend onder de wetgeving van de eerste Staat.

Artikel 28
Verergering van de beroepsziekte

Wanneer, bij verergering van een beroepsziekte, de persoon die schadeloosstelling voor een beroepsziekte geniet of genoten heeft krachtens de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten, voor een gelijkaardige beroepsziekte, rechten op prestaties doet gelden krachtens de wetgeving van de andere overeenkomstsluitende Staat, zijn de volgende regels van toepassing:

- a) indien de persoon op het grondgebied van laatstgenoemde Staat geen beroepsactiviteit heeft uitgeoefend waardoor de beroepsziekte kon worden veroorzaakt of verergeren, is de bevoegde instelling van de eerste Staat ertoe gehouden de last van de prestaties op zich te nemen, rekening houdend met de verergering, overeenkomstig de bepalingen van de wetgeving die ze toepast;
- b) indien de persoon op het grondgebied van laatstgenoemde Staat dergelijke beroepsactiviteit heeft uitgeoefend, is de bevoegde instelling van de eerste Staat ertoe gehouden de last van de prestaties op zich te nemen, zonder rekening te houden met de verergering, overeenkomstig de bepalingen van de wetgeving die ze toepast; de bevoegde instelling van de tweede Staat kent de persoon een supplement toe, waarvan het bedrag wordt vastgesteld overeenkomstig de wetgeving van deze Staat en dat gelijk is aan het verschil tussen het bedrag van de na de verergering verschuldigde prestatie en het bedrag van de prestatie die vóór de verergering verschuldigd zou zijn geweest.

Artikel 29
Rente verschuldigd aan overlevende echtgenoten

Bij een arbeidsongeval of een beroepsziekte met de dood tot gevolg, wordt de aan de overlevende echtgenoot verschuldigde rente in voorkomend geval verdeeld onder de overlevende echtgenoten, volgens de bepalingen waarin het persoonlijk statuut van de sociaal verzekerde voorziet. De verdeling gebeurt naar verhouding van en rekening houdend met de huwelijksperiode.

Hoofdstuk 3
Ouderdom, overlijden en invaliditeit

AFDELING 1

Bijzondere bepalingen betreffende de prestaties inzake ouderdom en nagelaten betrekkingen

Artikel 30
Samentelling van verzekeringstijdvakken

1. Onder voorbehoud van de bepalingen van paragraaf 2 van dit artikel worden, voor het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op prestaties, de verzekeringstijdvakken en de gelijkgestelde tijdvakken, vervuld overeenkomstig de wetgeving betreffende de pensioenverzekering van een van de overeenkomstsluitende Staten, in de nodige mate samengeteld met de verzekeringstijdvakken vervuld onder de wetgeving van de andere overeenkomstsluitende Staat, op voorwaarde dat zij elkaar niet overlappen.

2. Wanneer de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten de toekenning van bepaalde prestaties afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de verzekeringstijdvakken in een bepaald beroep werden vervuld, worden, voor het genieten van deze prestaties, slechts de verzekeringstijdvakken of gelijkgestelde tijdvakken samengeteld die in hetzelfde beroep in de andere overeenkomstsluitende Staat werden vervuld of als gelijkwaardig erkend zijn.
3. Wanneer de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten de toekenning van bepaalde prestaties afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de verzekeringstijdvakken in een bepaald beroep werden vervuld en wanneer deze tijdvakken geen recht op deze prestaties hebben kunnen geven, worden deze tijdvakken beschouwd als geldig voor de vaststelling van de prestaties waarin de algemene werknemersregeling voorziet.
4. Wanneer, ondanks de toepassing van paragraaf 1, de persoon de voorwaarden om het recht op prestaties te openen niet vervult, worden ook de verzekeringstijdvakken samengeteld die vervuld zijn onder de wetgeving van een derde Staat waarmee de beide overeenkomstsluitende Staten elk afzonderlijk een overeenkomst betreffende de sociale zekerheid hebben gesloten.
5. Wanneer slechts één overeenkomstsluitende Staat een overeenkomst betreffende de sociale zekerheid heeft gesloten met een derde Staat die op deze persoon van toepassing is, worden de verzekeringstijdvakken vervuld krachtens de wetgeving van deze derde Staat samengeteld.

Artikel 31

Berekening van de rust- en overlevingsprestaties

1. Wanneer de persoon voldoet aan de voorwaarden die bij de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten zijn vereist om recht te hebben op de prestaties zonder te moeten overgaan tot de samentelling, berekent de bevoegde instelling van die Staat het recht op de prestatie rechtstreeks op basis van de in de laatste Staat vervulde verzekeringstijdvakken en enkel ingevolge de wetgeving van die Staat.
Deze instelling berekent ook het bedrag van de prestatie dat zou bekomen worden na toepassing van de regels voorzien in paragraaf 2, punt a) en b). Er wordt enkel rekening gehouden met het hoogste bedrag.
2. Indien een persoon aanspraak kan maken op een prestatie krachtens de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten, waarvan het recht enkel is ontstaan ingevolge de samentelling van de verzekeringstijdvakken vervuld overeenkomstig artikel 30, zijn de volgende regels van toepassing:
 - a) De bevoegde instelling van deze overeenkomstsluitende Staat berekent het theoretische bedrag van de prestatie die verschuldigd zou zijn indien alle verzekeringstijdvakken vervuld krachtens de wetgevingen van beide overeenkomstsluitende Staten enkel zouden vervuld zijn geweest overeenkomstig de wetgeving die ze toepast;
 - b) deze instelling berekent vervolgens het verschuldigde bedrag, op basis van het bedrag bedoeld in punt a), naar verhouding van de duur van de verzekeringstijdvakken enkel vervuld overeenkomstig haar wetgeving tot de duur van alle verzekeringstijdvakken samengeteld krachtens punt a).

- c) Voor de berekening van de rust- of overlevingsprestatie worden de verzekeringstijdvakken in aanmerking genomen voor zover ze het maximum aan verzekeringstijdvakken dat in aanmerking kan worden genomen bij de wetgeving die de bevoegde instelling toepast niet overschrijden.

Artikel 32
Verdeling van de overlevingsuitkering

Het aan de langst levende echtgenoot verschuldigde overlevingspensioen wordt in voorkomend geval verdeeld onder de overlevende echtgenoten, volgens de bepalingen waarin het persoonlijk statuut van de sociaal verzekerde voorziet. De verdeling gebeurt naar verhouding van en rekening houdend met de huwelijksperiode.

AFDELING 2
Invaliditeitsverzekering

Artikel 33
Samentelling van de verzekeringstijdvakken

1. Voor het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op invaliditeitsprestaties zijn de bepalingen van artikel 30 naar analogie toepasselijk.
2. Het recht op de invaliditeitsprestatie wordt toegekend aan de persoon die, op de datum van aanvang van de invaliditeit, onderworpen was aan de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten betreffende de invaliditeitsprestaties of die gerechtigd was op een invaliditeitsprestatie krachtens deze wetgeving en die vroeger verzekeringstijdvakken krachtens de wetgeving van de andere overeenkomstsluitende Staat heeft vervuld.

Artikel 34
Berekening van de invaliditeitsprestaties

1. Indien het recht op invaliditeitsprestaties krachtens de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten enkel ontstaat door samentelling van de verzekeringstijdvakken vervuld in de beide overeenkomstsluitende Staten overeenkomstig artikel 33 van deze Overeenkomst, wordt het bedrag van de verschuldigde prestatie vastgesteld volgens de modaliteiten bepaald bij artikel 31, paragraaf 2 van deze Overeenkomst.
2. Onverminderd de bepalingen van artikel 6 van deze Overeenkomst, kent de bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat een aanvulling toe voor zover:
 - a) het recht op de invaliditeitsprestaties in deze overeenkomstsluitende Staat ontstaat zonder dat een beroep moet worden gedaan op de bepalingen van artikel 33 van deze Overeenkomst;

- b) en het bedrag opgeleverd door de samentelling van de prestaties van beide overeenkomstsluitende Staten berekend volgens paragraaf 1 van dit artikel kleiner is dan het bedrag van de prestatie verschuldigd op basis van enkel de wetgeving van deze overeenkomstsluitende Staat.

Deze aanvulling is gelijk aan het verschil tussen het bedrag bedoeld in punt b) en het bedrag verschuldigd krachtens enkel de wetgeving van deze Staat.

Artikel 35

Invaliditeitsprestaties tijdens een verblijf in de andere overeenkomstsluitende Staat

De rechthebbende op een invaliditeitsprestatie krachtens de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten blijft deze prestatie verder genieten tijdens een verblijf in de andere overeenkomstsluitende Staat wanneer dit verblijf vooraf werd toegestaan de bevoegde instelling van de eerste overeenkomstsluitende Staat. Deze toelating kan evenwel enkel worden geweigerd wanneer het verblijf plaatsheeft in de periode tijdens dewelke, krachtens de wetgeving van de eerste overeenkomstsluitende Staat, de bevoegde instelling van deze overeenkomstsluitende Staat de invaliditeitstoestand moet evalueren of herzien.

AFDELING 3

Gemeenschappelijke bepalingen betreffende de prestaties inzake invaliditeit, ouderdom en overleving

Artikel 36

Verzekeringstijdvakken van minder dan een jaar

Onverminderd de bepalingen van artikelen 30 en 33, is in de gevallen bedoeld in artikel 31, paragraaf 2, en artikel 34, paragraaf 1, geen enkele prestatie inzake invaliditeit, ouderdom of overleving verschuldigd door de bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat wanneer de verzekeringstijdvakken vervuld overeenkomstig de wetgeving van deze overeenkomstsluitende Staat vóór de realisatie van het risico in hun geheel geen jaar bereiken.

Artikel 37

Eventuele herziening van de prestaties

1. Indien wegens de verhoging van de kosten voor levensonderhoud of de variatie van het loonpeil de ouderdoms-, overlevings- of invaliditeitsprestaties toegekend krachtens de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten worden gewijzigd met een bepaald percentage of bedrag, moet de bevoegde instelling van de andere overeenkomstsluitende Staat niet overgaan tot een nieuwe berekening van die prestaties.

2. In geval van verandering van de wijze van vaststelling of van de berekeningsregels van de ouderdoms-, overlevings- of invaliditeitsprestaties, worden de prestaties opnieuw berekend overeenkomstig artikel 31 of 34 van deze Overeenkomst.

Hoofdstuk 4 **Gezinsbijslag**

Artikel 38

Verkrijgen, behoud of herstel van het recht op gezinsbijslag

1. Wanneer de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op prestaties afhankelijk stelt van de vervulling van verzekeringstijdvakken, houdt de bevoegde instelling die deze wetgeving toepast te dien einde, voor zover als nodig, voor de samentelling rekening met de verzekeringstijdvakken vervuld onder de wetgeving van de andere overeenkomstsluitende Staat alsof het verzekeringstijdvakken betrof die vervuld zijn onder de wetgeving van eerstgenoemde overeenkomstsluitende Staat, op voorwaarde dat ze elkaar niet overlappen.
2. Onder "gezinsbijslag" verstaat men: de periodieke uitkeringen zoals bepaald in de Administratieve Schikking waarin artikel 39 van deze Overeenkomst voorziet.
3. In die schikking bepalen de bevoegde autoriteiten:
 - a) de categorieën rechtgevende kinderen;
 - b) de toekenningsvoorwaarden en de bedragen van de gezinsbijslag, evenals de tijdvakken waarvoor de gezinsbijslag wordt toegekend.
4. Personen op wie de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten van toepassing is, hebben, voor de kinderen die wonen op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat, recht op de gezinsbijslag van de eerste overeenkomstsluitende Staat.
5. De rechthebbende op pensioenen of renten verschuldigd krachtens de wetgevingen van beide overeenkomstsluitende Staten heeft recht, voor de kinderen die wonen op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat dan die waar deze rechthebbende woont, recht op de gezinsbijslag van de Staat waar de rechthebbende op pensioenen of renten woont.
6. De wees van een overleden persoon die onderworpen was aan de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat en die woont op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat, heeft recht op de gezinsbijslag volgens de wetgeving van de overeenkomstsluitende Staat waaraan de overledene laatstelijk onderworpen was en onder de bij deze wetgeving bedoelde voorwaarden.
7. In afwijking van paragrafen 4 tot 6 van dit artikel wordt, wanneer een recht op gezinsbijslag is ontstaan in de beide overeenkomstsluitende Staten, de Staat waar het kind woont, beschouwd als zijnde de bevoegde Staat die de last van de gezinsbijslag heeft.

TITEL IV DIVERSE BEPALINGEN

Artikel 39 Samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten

De bevoegde autoriteiten:

- a) komen per Administratieve Schikking de nodige maatregelen voor de toepassing van deze Overeenkomst overeen en duiden de verbindingsorganen, de bevoegde instellingen en de instellingen van de woonplaats en van de verblijfplaats aan;
- b) leggen de procedures van administratieve samenwerking vast evenals de betalingsmodaliteiten voor de kosten voor geneeskundige, administratieve en andere getuigschriften die noodzakelijk zijn voor de toepassing van deze Overeenkomst;
- c) verstrekken elkaar rechtstreeks alle inlichtingen met betrekking tot de ter uitvoering van deze Overeenkomst getroffen maatregelen;
- d) verstrekken elkaar zo snel mogelijk en rechtstreeks alle wijzigingen van hun wetgeving die van aard zijn invloed te hebben op de toepassing van deze Overeenkomst.

Artikel 40 Administratieve samenwerking

1. Voor de toepassing van deze Overeenkomst bieden de bevoegde autoriteiten en de bevoegde instellingen van elk van beide overeenkomstsluitende Staten elkaar wederzijds hun bemiddeling aan, als gold het de toepassing van hun eigen wetgeving. Deze onderlinge bemiddeling is in principe kosteloos; de bevoegde autoriteiten kunnen evenwel overeenkomen bepaalde kosten te vergoeden.
2. De medische onderzoeken van personen die op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat wonen of verblijven worden uitgevoerd door de instelling van de verblijf- of woonplaats, op verzoek en ten laste van de bevoegde instelling. De kosten van deze medische onderzoeken worden niet vergoed indien de onderzoeken werden uitgevoerd in het belang van beide overeenkomstsluitende Staten.
3. In geval van vergoeding, worden kosten bedoeld in paragrafen 1 en 2 van dit artikel terugbetaald volgens de modaliteiten vastgelegd bij de Administratieve Schikking bedoeld in artikel 39 van deze Overeenkomst.
4. Voor de toepassing van deze Overeenkomst zijn de bevoegde autoriteiten en de bevoegde instellingen van de overeenkomstsluitende Staten ertoe gemachtigd rechtstreeks met elkaar alsmede met enig welke persoon te corresponderen, welke ook diens woonplaats. Het corresponderen mag geschieden in een van de officiële talen van de overeenkomstsluitende Staten.

Artikel 41

Samenwerking inzake fraudebestrijding

Naast de toepassing van de algemene principes inzake administratieve samenwerking, zullen de bevoegde autoriteiten in een Administratieve Schikking regels overeenkomen volgens welke ze hun medewerking verlenen aan de bestrijding van grensoverschrijdende fraude inzake socialezekerheidsbijdragen en –prestaties, in het bijzonder wat de werkelijke woonplaats van de personen, de raming van het inkomen, de berekening van de bijdragen en het cumuleren van prestaties betreft.

Artikel 42

Uitwisseling en bescherming van persoonlijke gegevens

1. De bevoegde instellingen van beide overeenkomstsluitende Staten zijn gemachtigd om voor de toepassing van deze Overeenkomst persoonlijke gegevens uit te wisselen, met inbegrip van gegevens met betrekking tot het inkomen van de personen die de bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat nodig heeft.
2. Bij het meedelen van persoonlijke gegevens door de bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat dient de wetgeving inzake bescherming van gegevens van deze overeenkomstsluitende Staat te worden nageleefd.
3. Op de bewaring, de verwerking, de verspreiding, de wijziging of de vernietiging van persoonlijke gegevens door de bevoegde instelling van de overeenkomstsluitende Staat waaraan ze worden meegedeeld, is de wetgeving inzake de bescherming van gegevens van deze overeenkomstsluitende Staat van toepassing.
4. De gegevens bedoeld in dit artikel mogen voor geen andere doelen worden gebruikt dan voor de toepassing van de wetgevingen van beide overeenkomstsluitende Staten.

Artikel 43

Taksen en vrijstelling van geldigverklaring

1. Het voordeel van de vrijstellingen of verminderingen van taksen, zegel-, griffie- of registratierechten, bepaald bij de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten voor de stukken of documenten die bij toepassing van de wetgeving van deze Staat moeten overgelegd worden, wordt verruimd tot gelijkaardige voor de toepassing van de wetgeving van de andere Staat over te leggen stukken en documenten.
2. Alle voor de toepassing van deze Overeenkomst over te leggen akten en documenten worden vrijgesteld van het geldigverklaringsvisum van de diplomatieke of consulaire overheden.

Artikel 44 **Aanvragen, verklaringen en rechtsmiddelen**

1. Aanvragen, verklaringen of rechtsmiddelen die, krachtens de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat, binnen een bepaalde termijn hadden moeten ingediend worden bij een autoriteit, instelling of rechtscollege van deze Staat, zijn ontvankelijk indien zij binnen dezelfde termijn worden ingediend bij een autoriteit, instelling of rechtscollege van de andere overeenkomstsluitende Staat. In dit geval laat de/het aldus aangezochte autoriteit, instelling of rechtscollege deze aanvragen, verklaringen of rechtsmiddelen onverwijld worden aan de autoriteit, de instelling of het rechtscollege van de eerste overeenkomstsluitende Staat, ofwel rechtstreeks ofwel door toedoen van de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten. De datum waarop deze aanvragen, verklaringen of rechtsmiddelen werden ingediend bij een autoriteit, een instelling of een rechtscollege van de andere overeenkomstsluitende Staat wordt beschouwd als datum van indiening bij de/het ten deze bevoegde autoriteit, instelling of rechtscollege.
2. De aanvraag om prestaties ingediend bij de bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat is ook ontvankelijk, voor overeenstemmende prestaties, bij de bevoegde instelling van de andere overeenkomstsluitende Staat.
3. Aanvragen of documenten mogen niet van de hand worden gewezen omdat ze opgesteld zijn in een officiële taal van de andere overeenkomstsluitende Staat.

Artikel 45 **Uitbetaling van de prestaties**

1. De uitbetalingsinstellingen van prestaties ingevolge deze Overeenkomst kunnen er zich geldig van kwijten in de munt van hun Staat.
2. De uitbetalingsinstelling betaalt de verschuldigde prestaties rechtstreeks uit aan de rechthebbende of, wat de gezinsbijslag betreft, aan de bijslagtrekkende, volgens de termijnen en modaliteiten waarin de wetgeving die ze toepast voorziet.
3. De overdrachten die voortvloeien uit de toepassing van deze Overeenkomst gebeuren overeenkomstig de ter zake geldende akkoorden tussen de twee overeenkomstsluitende Staten.
4. De bepalingen van de wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat inzake controle op de wisseloperaties mogen geen belemmering zijn voor de vrije overdracht van geldbedragen ingevolge de toepassing van deze Overeenkomst.

Artikel 46 **Bijleggen van geschillen**

Geschillen tussen de bevoegde instellingen over de interpretatie en de toepassing van deze Overeenkomst zullen geregeld worden door onderhandeling tussen de bevoegde autoriteiten.

Artikel 47 **Onverschuldigde betalingen**

1. Indien bij de uitbetaling of de herziening van prestaties bij toepassing van de Overeenkomst de bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat de prestatiegerechtigde een som heeft uitgekeerd die hoger is dan de som waarop hij recht heeft, kan deze instelling aan de bevoegde instelling van de andere overeenkomstsluitende Staat, die een overeenstemmende prestatie ten gunste van deze gerechtigde uitkeert, erom verzoeken het te veel betaalde in te houden op de nabetaling van achterstallen die aan deze gerechtigde verschuldigd zijn.
De modaliteiten voor de toepassing van deze bepaling zullen vastgelegd worden na gemeen overleg tussen de bevoegde Belgische en Marokkaanse autoriteiten.
Indien het te veel betaalde niet kan worden ingehouden op de nabetaling van achterstallen, zijn de bepalingen van paragraaf 2 van toepassing.
2. Wanneer de bevoegde instelling van een overeenkomstsluitende Staat aan een prestatiegerechtigde een som heeft uitgekeerd waarop hij geen recht heeft, kan deze instelling, binnen de voorwaarden en grenzen als bepaald bij de door haar toegepaste wetgeving, de instelling van de andere overeenkomstsluitende Staat die prestaties ten gunste van deze gerechtigde is verschuldigd, erom verzoeken deze som in te houden op de bedragen die ze aan deze gerechtigde uitkeert. Die laatste instelling verricht de inhouding binnen de voorwaarden en grenzen waarin een dergelijke verevening toegelaten is bij de wetgeving die ze toepast, als gold het sommen die ze zelf had uitgekeerd, en maakt het aldus ingehouden bedrag over aan de instelling die de vordering heeft.

Artikel 48 **Uitvoeringsprocedures**

1. De uitvoerbare vonnissen van de gerechtelijke instanties van en van beide overeenkomstsluitende Staten, evenals de uitvoerende handelingen of titels van een autoriteit of een instelling van een van de overeenkomstsluitende Staten waartegen niet meer in beroep kan worden gegaan, met betrekking tot socialezekerheidsbijdragen, interesten en alle andere kosten of met betrekking tot de terugvordering van onverschuldigd uitbetaalde prestaties, worden erkend en ten uitvoer gelegd op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat binnen de grenzen en volgens de procedures waarin is voorzien bij de wetgeving en alle andere procedures die van toepassing zijn op gelijkaardige vonnissen van de andere overeenkomstsluitende Staat.
2. De erkenning kan slechts worden geweigerd wanneer ze ingaat tegen de openbare orde van de overeenkomstsluitende Staat op het grondgebied waarvan het vonnis, de handeling of de titel diende te worden uitgevoerd.
3. De vorderingen van een instelling in het kader van een procedure inzake uitvoering, faillissement of gedwongen vereffening op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat, genieten dezelfde voorrechten als die toegekend krachtens de wetgeving van die overeenkomstsluitende Staat.
4. De vorderingen die het voorwerp moeten zijn van een terugvordering of een gedwongen terugvordering worden beschermd met dezelfde waarborgen en voorrechten als vorderingen van dezelfde aard van een instelling die zich bevindt op het grondgebied van de overeenkomstsluitende Staat waarop de terugvordering of de gedwongen terugvordering wordt uitgevoerd.

5. De toepassingsmodaliteiten van dit artikel worden vastgelegd in het kader van de Administratieve Schikking bedoeld in artikel 39 van deze Overeenkomst.

Artikel 49 **Verhaal tegen derden**

Indien een persoon prestaties geniet krachtens de wetgeving van een van beide overeenkomstsluitende Staten naar aanleiding van schade welke voortvloeit uit een op het grondgebied van een andere overeenkomstsluitende Staat voorgevallen gebeurtenis, worden de eventuele rechten welke de instelling, die de prestaties verschuldigd is, heeft ten opzichte van een derde die verplicht is de schade te vergoeden, als volgt geregeld:

- a) wanneer de instelling die de prestaties verschuldigd is, krachtens de door deze instelling toegepaste wetgeving in de rechten treedt welke de rechthebbende ten opzichte van die derde heeft, erkent de andere overeenkomstsluitende Staat die subrogatie.
- b) wanneer de instelling die de prestaties verschuldigd is een onmiddellijk recht ten opzichte van die derde heeft, erkent de andere Staat dat recht.

TITEL V **OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN**

Artikel 50 **Gebeurtenissen en situaties voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Overeenkomst**

1. Deze Overeenkomst is eveneens van toepassing op gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan vóór zij van kracht werd.
2. Deze Overeenkomst doet geen enkel recht ontstaan op prestaties die bij deze Overeenkomst worden ingesteld voor een tijdvak dat aan haar inwerkingtreding voorafgaat.
3. Ieder verzekeringstijdvak dat onder de wetgeving van een van de overeenkomstsluitende Staten werd vervuld vóór de datum van inwerkingtreding van deze Overeenkomst wordt in aanmerking genomen voor het vaststellen van het recht op een overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst verkregen prestatie.
4. Deze Overeenkomst is niet van toepassing op rechten die werden vastgesteld door toekenning van een forfaitaire uitkering of door terugbetaling van bijdragen.

Artikel 51

Herziening, verjaring, verval

1. Elke prestatie die niet werd vereffend of die werd geschorst wegens de nationaliteit van de belanghebbende of wegens diens woonplaats op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende Staat dan die waar de uitbetalingsinstelling zich bevindt, wordt, op verzoek van belanghebbende, vereffend of hervat met ingang van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst.
2. De rechten van de belanghebbenden die vóór de inwerkingtreding van deze Overeenkomst de vaststelling van een prestatie hebben bekomen, worden op hun verzoek herzien, rekening gehouden met de bepalingen van deze Overeenkomst. In geen geval mag dergelijke herziening als gevolg hebben dat de vroegere rechten van de betrokkenen verminderd worden.
3. Ingeval het verzoek bedoeld in paragraaf 1 of 2 van dit artikel wordt ingediend binnen een termijn van twee jaar ingaand op de datum van inwerkingtreding van deze Overeenkomst, zijn de overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst verkregen rechten verworven met ingang van deze datum, zonder dat de bepalingen van de wetgeving van de ene of van de andere overeenkomstsluitende Staat betreffende het verval of de verjaring van rechten, tegen de belanghebbenden mogen worden ingeroepen.
4. Ingeval het verzoek bedoeld in paragraaf 1 of 2 van dit artikel wordt ingediend na het verstrijken van een termijn van twee jaar ingaand op de datum van inwerkingtreding van deze Overeenkomst, zijn de rechten die vervallen noch verjaard zijn verworven vanaf de datum van het verzoek, onder voorbehoud van gunstigere bepalingen in de wetgeving van de betrokken overeenkomstsluitende Staat.

Artikel 52

Duur

Deze Overeenkomst wordt gesloten voor onbepaalde duur. Zij kan worden opgezegd door een van de overeenkomstsluitende staten door middel van een schriftelijke kennisgeving die wordt gericht aan de andere Staat, met een opzeggingstermijn van twaalf maanden.

Artikel 53

Waarborg voor verworven rechten of rechten in wording

In geval van opzegging van deze Overeenkomst worden de rechten op en de uitkeringen van prestaties verworven krachtens de Overeenkomst gehandhaafd. De overeenkomstsluitende Staten nemen de nodige schikkingen met betrekking tot de rechten in wording.

Artikel 54
Opheffingen en overgangsmaatregelen

1. Op de dag van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst, houdt het Algemeen Verdrag betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, ondertekend op 24 juni 1968, op te bestaan en wordt het vervangen door deze Overeenkomst.
2. De aanvragen voor prestaties gedaan vóór de inwerkingtreding van deze Overeenkomst, maar waarin op die datum nog geen beslissing is genomen, worden onderzocht ten aanzien van zowel de bepalingen van het voornoemde Verdrag van 24 juni 1968 als van deze Overeenkomst. De gunstigste uitkomst voor de verzekerde wordt daarbij in aanmerking genomen.

Artikel 55
Inwerkingtreding

Deze Overeenkomst treedt in werking de eerste dag van de derde maand die volgt op de datum van ontvangst van de nota waarbij de laatste van de twee overeenkomstsluitende Staten de andere overeenkomstsluitende Staat zal meegedeeld hebben dat de wettelijk vereiste formaliteiten voor de inwerkingtreding van deze Overeenkomst vervuld zijn.

TEN BLIJKE WAARVAN de behoorlijk daartoe gemachtigden deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Brussel, op 18 februari 2014, in tweevoud, in de Franse, Nederlandse en Arabische taal, de drie teksten zijnde gelijkelijk rechtsgeldig.

CONVENTION
DE
SECURITE SOCIALE
ENTRE
LE ROYAUME DE BELGIQUE
ET
LE ROYAUME DU MAROC

**CONVENTION
DE
SECURITE SOCIALE
ENTRE
LE ROYAUME DE BELGIQUE
ET
LE ROYAUME DU MAROC**

LE ROYAUME DE BELGIQUE

ET

LE ROYAUME DU MAROC,

ANIMES DU désir de régler les rapports réciproques entre les deux Etats dans le domaine de la sécurité sociale,

SONT CONVENUS de ce qui suit:

TITRE I DISPOSITIONS GENERALES

Article 1 Définitions

1. Pour l'application de la présente Convention:
 - a) Le terme "Belgique" désigne: le Royaume de Belgique;

Le terme " Maroc" désigne: le Royaume du Maroc.
 - b) Le terme "territoire" désigne:
 - en ce qui concerne le Maroc: le territoire du Maroc et les zones adjacentes aux eaux territoriales du Maroc, y compris la mer territoriale et au-delà de celle-ci, la zone économique exclusive et les zones sur lesquelles, en conformité avec la législation nationale et le droit international, le Maroc exerce sa juridiction ou ses droits souverains aux fins de l'exploitation et de l'exploration des ressources naturelles des fonds marins, de leur sous-sol (plateau continental) et des eaux surjacentes;
 - en ce qui concerne la Belgique: le territoire de la Belgique et les zones adjacentes aux eaux territoriales de la Belgique, y compris la mer territoriale et au-delà de celle-ci, la zone économique exclusive et les zones sur lesquelles, en conformité avec la législation nationale et le droit international, la Belgique exerce sa juridiction ou ses droits souverains aux fins de l'exploitation et de l'exploration des ressources naturelles des fonds marins, de leur sous-sol (plateau continental) et des eaux surjacentes.
 - c) Le terme "ressortissant" désigne:
 - en ce qui concerne la Belgique: une personne qui a la nationalité belge;
 - en ce qui concerne le Maroc: une personne qui a la nationalité marocaine.
 - d) Le terme "législation" désigne: les lois et règlements concernant la sécurité sociale qui sont visés à l'article 2 de la présente Convention.
 - e) Le terme "autorité compétente" désigne: les Ministres chargés, chacun en ce qui le concerne, de l'application de la législation visée à l'article 2 de la présente Convention.
 - f) Le terme "institution compétente" désigne: l'institution, l'organisme, l'organisation ou l'autorité chargée d'appliquer, en tout ou en partie, les législations visées à l'article 2 de la présente Convention.
 - g) Le terme "personne assurée" désigne: par rapport aux différentes branches de sécurité sociale visées à l'article 2 de la présente Convention, toute personne entrant dans le champ d'application personnel de la présente Convention qui satisfait aux conditions requises par la législation de l'Etat contractant compétent pour avoir droit aux prestations compte tenu des dispositions de la présente Convention.

- h) Le terme “période d’assurance” désigne: toute période reconnue comme telle par la législation sous laquelle cette période a été accomplie, ainsi que toute période assimilée reconnue par cette législation.
 - i) Le terme “prestation” désigne: toute prestation en nature ou en espèces prévue par la législation de chacun des Etats contractants, y compris tous compléments ou majorations qui sont applicables en vertu des législations visées à l’article 2 de la présente Convention.
 - j) Le terme “membre de la famille” désigne: toute personne définie ou admise comme membre de la famille ou considérée comme ayant droit par la législation au titre de laquelle les prestations sont servies, ou dans le cas visé à l’article 14 de la présente Convention, par la législation de l’Etat contractant sur le territoire duquel elle réside.
 - k) Le terme “survivant” désigne: toute personne définie ou admise comme telle par la législation au titre de laquelle les prestations sont servies.
 - l) Le terme “résidence” désigne: le lieu où une personne réside habituellement.
 - m) Le terme “séjour” désigne: le séjour temporaire, un séjour temporaire ne peut, sauf dispositions contraires dans la présente Convention, dépasser une période de 3 mois.
2. Tout terme non défini au paragraphe 1er du présent article a le sens qui lui est attribué par la législation qui s’applique.

Article 2

Champ d’application matériel

1. La présente Convention s’applique:
- pour la Belgique, aux législations concernant les régimes obligatoires relatifs:
 - a) aux prestations en nature ou en espèces relatives à la maladie et à la maternité des travailleurs salariés;
 - b) aux prestations en nature ou en espèces relatives aux accidents du travail et aux maladies professionnelles;
 - c) aux pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés;
 - d) aux prestations relatives à l’invalidité des travailleurs salariés, des marins de la marine marchande et des ouvriers mineurs;
 - e) aux prestations familiales des travailleurs salariés;

et, en ce qui concerne le titre II, la présente Convention s’applique à la législation relative à la sécurité sociale des travailleurs salariés;

- pour le Maroc, aux législations concernant les régimes obligatoires relatifs:
 - a) à la sécurité sociale des travailleurs salariés du secteur privé, couvrant les prestations suivantes: allocations familiales, indemnités journalières de maladie – maternité, allocations de décès, pensions d'invalidité, de vieillesse et de survivants;
 - b) à l'assurance maladie obligatoire des travailleurs salariés du secteur privé tel que prévu par le code de la couverture médicale de base;
 - c) aux accidents du travail et aux maladies professionnelles des travailleurs salariés du secteur privé.
- 2. La présente Convention s'appliquera également à tous les actes législatifs ou réglementaires qui modifieront ou compléteront les législations énumérées au paragraphe 1er du présent article.
- 3. Elle s'appliquera aux actes législatifs ou réglementaires qui étendront les régimes existants à de nouvelles catégories de bénéficiaires s'il n'y a pas, à cet égard, opposition de l'Etat contractant qui modifie sa législation, notifiée à l'autre Etat contractant dans un délai de six mois à partir de la publication officielle desdits actes.
- 4. La présente Convention n'est pas applicable aux actes législatifs ou réglementaires instituant une nouvelle branche de sécurité sociale, sauf si un accord intervient à cet effet entre les autorités compétentes des Etats contractants.

Article 3

Champ d'application personnel

Sauf dispositions contraires, la présente Convention s'applique aux personnes qui sont ou qui ont été soumises à la législation de l'un des Etats contractants ainsi qu'aux membres de leur famille et à leurs survivants.

Article 4

Egalité de traitement

A moins qu'il n'en soit autrement disposé dans la présente Convention, les personnes visées à l'article 3 sont soumises aux obligations et sont admises au bénéfice de la législation de l'Etat contractant dans les mêmes conditions que les ressortissants de cet Etat.

Article 5 **Exportation des prestations**

1. A moins que la présente Convention n'en dispose autrement, les prestations en espèces d'assurance maladie et maternité, d'invalidité, d'accidents du travail et de maladies professionnelles ainsi que celles relatives à la retraite et la survie, acquises au titre de la législation de l'un des Etats contractants ne peuvent être suspendues, ni subir aucune réduction ou modification du fait que le bénéficiaire séjourne ou réside sur le territoire de l'autre Etat contractant.
2. Les prestations de retraite et de survie, d'accidents du travail et de maladies professionnelles dues en vertu de la législation belge sont payées aux ressortissants marocains qui résident sur le territoire d'un Etat tiers dans les mêmes conditions que s'il s'agissait de ressortissants belges résidant sur le territoire de cet Etat tiers.
3. Les prestations d'invalidité, d'accidents du travail et de maladies professionnelles ainsi que celles relatives aux pensions de retraite et de survie dues en vertu de la législation marocaine, sont payées aux ressortissants belges qui résident sur le territoire d'un Etat tiers dans les mêmes conditions que s'il s'agissait de ressortissants marocains résidant sur le territoire de cet Etat tiers.

Article 6 **Clauses de réduction ou de suspension**

1. Les clauses de réduction ou de suspension prévues par la législation d'un Etat contractant, en cas de cumul d'une prestation avec d'autres prestations de sécurité sociale ou avec d'autres revenus, provenant de l'exercice d'une activité professionnelle, sont opposables aux bénéficiaires, même s'il s'agit de prestations acquises en vertu d'un régime de l'autre Etat contractant ou s'il s'agit de revenus obtenus d'une activité professionnelle exercée sur le territoire de l'autre Etat contractant.
2. Toutefois, cette règle n'est pas applicable au cumul de deux prestations de même nature calculées au prorata de la durée des périodes d'assurance accomplies dans les deux Etats contractants.

TITRE II **DISPOSITIONS DETERMINANT LA LEGISLATION APPLICABLE**

Article 7 **Règles générales**

1. Sous réserve des articles 8 à 11 de la présente Convention, la législation applicable est déterminée conformément aux dispositions suivantes:
 - a) le travailleur salarié qui exerce une activité professionnelle sur le territoire d'un Etat contractant est soumis à la législation de cet Etat;

- b) le travailleur salarié qui fait partie du personnel roulant ou navigant d'une entreprise effectuant, pour le compte d'autrui ou pour son propre compte, des transports internationaux de passagers ou de marchandises par voies routière, aérienne et ayant son siège sur le territoire d'un Etat contractant est soumis à la législation de ce dernier Etat.
2. Le travailleur salarié qui exerce simultanément une activité sur le territoire des deux Etats contractants est, pour l'entièreté de ses activités salariées, soumis à la législation de l'Etat contractant sur le territoire duquel il a sa résidence. Pour la fixation du montant des revenus à prendre en considération pour les cotisations dues sous la législation de cet Etat, il est tenu compte des revenus professionnels réalisés sur le territoire des deux Etats contractants.

Article 8

Règles particulières

1. Le travailleur salarié qui, étant au service d'une entreprise ayant sur le territoire de l'un des Etats contractants un établissement dont il relève normalement, est détaché par cette entreprise sur le territoire de l'autre Etat contractant pour y effectuer un travail pour le compte de celle-ci, reste, ainsi que les membres de sa famille qui l'accompagnent, soumis à la législation du premier Etat comme s'il continuait à être occupé sur son territoire à la condition que la durée prévisible du travail qu'il doit effectuer n'excède pas vingt-quatre mois et qu'il ne soit pas envoyé en remplacement d'une autre personne parvenue au terme de la période de son détachement.
2. Dans le cas où le détachement se poursuit au-delà de la période mentionnée ci-dessus, la législation du premier Etat contractant restera applicable à condition que les autorités compétentes des deux Etats contractants ou les institutions désignées par elles en soient d'accord. Toutefois, cet accord ne peut être donné que pour une période supplémentaire n'excédant pas trente-six mois. La prolongation du détachement doit être sollicitée avant la fin de la période initiale de vingt-quatre mois.
3. Le paragraphe 1er du présent article est applicable lorsqu'une personne envoyée par son employeur du territoire d'un Etat contractant sur le territoire d'un pays tiers est envoyée ensuite par cet employeur du territoire du pays tiers vers le territoire de l'autre Etat contractant.
4. Le travailleur salarié d'une entreprise de transport ayant son siège sur le territoire de l'un des Etats contractants, qui est détaché sur le territoire de l'autre Etat contractant, ou y est occupé soit passagèrement, soit comme personnel itinérant, est, ainsi que les membres de sa famille qui l'accompagnent, soumis à la législation de l'Etat contractant sur le territoire duquel l'entreprise a son siège.
5. Cependant, lorsque l'entreprise a, sur le territoire de l'autre Etat contractant, une succursale ou une représentation permanente, le travailleur salarié que celle-ci occupe est soumis à la législation de l'Etat contractant sur le territoire duquel elle se trouve.

Article 9

Fonctionnaires

Les fonctionnaires et le personnel assimilé d'un Etat contractant qui sont détachés sur le territoire de l'autre Etat contractant pour y exercer leur activité, restent, ainsi que les membres de leur famille, soumis à la législation du premier Etat.

Article 10

Membres des missions diplomatiques et des postes consulaires

1. Les ressortissants de l'Etat contractant accréditant envoyés en qualité de membres d'une mission diplomatique ou d'un poste consulaire par cet Etat sur le territoire de l'Etat contractant accréditaire sont soumis à la législation du premier Etat.
2. Les personnes engagées localement par une mission diplomatique ou par un poste consulaire de l'Etat contractant accréditant en qualité de membres du personnel administratif et technique, d'employés consulaires ou de membres du personnel de service, et résidant sur le territoire de l'Etat contractant accréditaire, sont soumises à la législation de ce dernier Etat.
3. Lorsque la mission diplomatique ou le poste consulaire de l'Etat contractant accréditant occupe des personnes qui, conformément au paragraphe 2 du présent article, sont soumises à la législation de l'Etat contractant accréditaire, la mission ou le poste tient compte des obligations imposées aux employeurs par la législation de ce dernier Etat.
4. Les dispositions des paragraphes 2 et 3 du présent article sont applicables par analogie aux personnes occupées au service privé d'une personne visée au paragraphe 1er du présent article.
5. Les dispositions des paragraphes 1 à 4 du présent article ne sont pas applicables aux membres honoraires d'un poste consulaire ni aux personnes occupées au service privé de ces personnes.
6. Les dispositions du présent article sont également applicables aux membres de la famille des personnes visées aux paragraphes 1 à 4, vivant à leur foyer, à moins qu'ils n'exercent eux-mêmes une activité professionnelle.

Article 11

Dérogations

Les autorités compétentes peuvent prévoir, d'un commun accord, dans l'intérêt de certains assurés ou de certaines catégories d'assurés, des dérogations aux dispositions des articles 7 à 10 de la présente Convention.

TITRE III
DISPOSITIONS PARTICULIERES CONCERNANT LES PRESTATIONS

Chapitre 1
Maladie et maternité

Article 12
Totalisation des périodes d'assurance

Pour l'ouverture, le maintien ou le recouvrement du droit aux prestations et leur durée d'octroi, les périodes d'assurance accomplies sous la législation de chacun des Etats contractants sont totalisées pour autant qu'elles ne se superposent pas.

Article 13
Prestations en nature en cas de séjour sur le territoire de l'autre Etat contractant

1. Une personne assurée ainsi que les membres de sa famille, qui ont droit aux prestations en nature au titre de la législation d'un des Etats contractants et dont l'état de santé vient à nécessiter des soins immédiats au cours d'un séjour sur le territoire de l'autre Etat contractant, bénéficient des prestations en nature sur le territoire de cet autre Etat contractant.
2. Les prestations en nature sont servies, à la charge de l'institution compétente, par l'institution du lieu de séjour selon les dispositions qu'elle applique, la durée d'octroi des prestations étant toutefois régie par la législation de l'Etat contractant compétent.
3. Le paragraphe 1er ne s'applique pas:
 - a) lorsqu'une personne assurée ou un membre de sa famille se rend, sans autorisation de l'institution compétente, sur le territoire de l'autre Etat contractant dans le but d'y recevoir un traitement médical;
 - b) sauf en cas d'urgence absolue, aux prothèses, au grand appareillage et aux autres prestations en nature de grande importance dont la liste est arrêtée d'un commun accord par les autorités compétentes. Il y a lieu d'entendre par cas d'urgence absolue ceux où le service de l'une de ces prestations ne peut être différé sans mettre en danger la vie ou affecter définitivement la santé de l'intéressé.
4. Il appartient à l'institution du lieu de séjour de déterminer l'immédiate nécessité des soins visés au paragraphe 1, ainsi que de constater l'urgence absolue visée au paragraphe 3, b).

Article 14
Prestations en nature pour les bénéficiaires et les membres de la famille
en cas de résidence sur le territoire de l'autre Etat contractant

1. Une personne assurée, qui a droit aux prestations en nature au titre de la législation d'un des Etats contractants et qui réside sur le territoire de l'autre Etat contractant, bénéficie des prestations en nature sur le territoire de cet autre Etat contractant.

2. Les membres de la famille d'une personne assurée qui est soumise à la législation d'un Etat contractant et qui résident sur le territoire de l'autre Etat contractant bénéficient des prestations en nature sur le territoire de cet autre Etat contractant.
3. Les prestations en nature sont servies, à la charge de l'institution compétente, par l'institution du lieu de résidence selon les dispositions qu'elle applique.
4. Les paragraphes 2 et 3 ne s'appliquent pas aux membres de la famille s'ils ont droit aux prestations en nature en vertu de la législation de l'Etat contractant sur le territoire duquel ils résident.

Article 15

Prestations en nature pour les travailleurs se trouvant dans des situations particulières

1. La personne assurée qui est, en vertu des articles 8 à 11, soumise à la législation d'un Etat contractant, ainsi que les membres de sa famille qui l'accompagnent, bénéficient des prestations en nature pendant toute la durée de leur présence sur le territoire de l'autre Etat contractant.
2. Les prestations en nature sont servies, à la charge de l'institution compétente, par l'institution du lieu de séjour selon les dispositions qu'elle applique.

Article 16

Prestations en nature pour les titulaires de prestations d'invalidité, de vieillesse ou de survie

1. Le titulaire de prestations d'invalidité, de vieillesse ou de survie, dues en vertu des législations des deux Etats contractants, bénéficie pour lui-même et les membres de sa famille des prestations en nature conformément à la législation de l'Etat contractant sur le territoire duquel il réside et à la charge de l'institution compétente de cet Etat.
2. Le titulaire d'une prestation d'invalidité, de vieillesse ou de survie, due exclusivement en vertu de la législation de l'un des deux Etats contractants, qui réside sur le territoire de l'autre Etat contractant, bénéficie pour lui-même et les membres de sa famille des prestations en nature. Les prestations en nature sont servies, à la charge de l'institution compétente, par l'institution du lieu de résidence selon les dispositions qu'elle applique.
3. Le paragraphe 2 ne s'applique pas au titulaire d'une prestation d'invalidité, de vieillesse ou de survie, ni aux membres de sa famille lorsqu'il bénéficie de prestations en nature selon la législation d'un des deux Etats contractants sur base d'une activité professionnelle du titulaire d'une prestation d'invalidité, de vieillesse ou de survie.
4. Les paragraphes 1 à 3 ne s'appliquent pas aux membres de la famille s'ils ont droit aux prestations en nature en vertu de la législation de l'Etat contractant sur le territoire duquel ils résident.

Article 17
Cotisations du titulaire de prestations de vieillesse, survie et invalidité

1. L'institution compétente d'un Etat contractant qui applique une législation prévoyant des retenues de cotisations pour la couverture des prestations de maladie et de maternité, ne peut procéder à l'appel et au recouvrement de ces cotisations, calculées selon la législation qu'elle applique, que dans la mesure où les dépenses liées aux prestations servies en vertu de l'article 16 de la présente Convention sont à la charge de l'institution compétente dudit Etat.
2. Lorsque, dans le cas visé à l'article 16 paragraphe 2, le titulaire d'une prestation de vieillesse, de survie ou d'invalidité doit payer des cotisations pour la couverture des prestations de maladie et de maternité selon la législation de l'Etat contractant dans lequel il réside, ces cotisations ne peuvent pas être prélevées du fait de son lieu de résidence par l'institution compétente dudit Etat.

Article 18
Prestations en nature en cas de séjour
sur le territoire de l'Etat contractant compétent

Les personnes assurées visées au paragraphe 1 et 2 de l'article 14 et au paragraphe 2 de l'article 16 de la présente Convention qui séjournent sur le territoire de l'Etat contractant compétent bénéficient des prestations en nature sur le territoire de cet Etat, à la charge de l'institution compétente de ce dernier Etat et selon les dispositions qu'applique l'institution du lieu de séjour.

Article 19
Prise en charge de prestations en nature

1. Lorsqu'une personne assurée ou un membre de sa famille peut prétendre à des prestations en nature en vertu de la législation d'un seul Etat contractant, ces prestations sont exclusivement à charge de l'institution compétente de cet Etat contractant.
2. Lorsqu'une personne ou un membre de sa famille peut prétendre à des prestations en nature en vertu des deux législations concernées, ces prestations sont exclusivement à charge de l'institution de l'Etat contractant sur le territoire duquel elles sont servies.

Article 20
Remboursement des prestations en nature entre institutions

1. Le montant effectif des prestations en nature servies en vertu des dispositions des articles 13, 14, 15 et 16, paragraphe 2 de la présente Convention, est remboursé par l'institution compétente à l'institution qui a servi lesdites prestations, selon les modalités prévues dans l'Arrangement administratif.
2. Les autorités compétentes peuvent décider d'un commun accord de convenir entre elles d'un autre mode de remboursement.

Article 21

Prestations en espèces en cas de maladie et de maternité

1. La personne assurée qui remplit les conditions prévues par la législation de l'Etat contractant compétent pour avoir droit aux prestations en espèces, compte tenu éventuellement des dispositions de l'article 12 de la présente Convention, a droit à ces prestations même si elle se trouve sur le territoire de l'autre Etat contractant. Les prestations en espèces sont servies directement par l'institution compétente dont le bénéficiaire relève. Le bénéficiaire de prestations en espèces de l'assurance maladie - maternité peut séjourner sur le territoire de l'autre Etat contractant moyennant l'accord préalable de l'institution compétente.
2. Le titulaire de prestations en espèces au titre de la législation d'un Etat contractant peut conserver le bénéfice de ces prestations s'il transfère sa résidence sur le territoire de l'autre Etat contractant. L'institution compétente débitrice des prestations peut exiger que le transfert de résidence soit soumis à une autorisation préalable de l'institution compétente. Toutefois, cette autorisation ne peut être refusée que si le déplacement est déconseillé pour des raisons médicales dûment établies.

Chapitre 2

Accidents du travail et maladies professionnelles

Article 22

Prestations en nature servies en cas de séjour ou de résidence sur le territoire de l'autre Etat contractant

1. La personne qui, en raison d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle, a droit aux prestations en nature conformément à la législation d'un Etat contractant, bénéficie, en cas de séjour ou de résidence sur le territoire de l'autre Etat contractant, des prestations en nature.
2. Les prestations en nature sont servies, pour le compte de l'institution compétente, par l'institution du lieu de séjour ou de résidence selon la législation qu'elle applique, la durée d'octroi des prestations étant toutefois régie par la législation de l'Etat compétent.

Article 23

Prestations en nature pour les travailleurs se trouvant dans des situations particulières

1. La personne qui est, en vertu des articles 8 à 11, soumise à la législation d'un Etat contractant, a droit, en raison d'un accident de travail ou d'une maladie professionnelle, aux prestations en nature pendant toute la durée de son occupation sur le territoire de l'autre Etat contractant.
2. Les prestations en nature sont servies, pour le compte de l'institution compétente, par l'institution du lieu de séjour ou de résidence selon la législation qu'elle applique. La durée d'octroi des prestations est toutefois régie par la législation de l'Etat compétent.

Article 24
Remboursement des prestations en nature entre institutions

1. Le montant effectif des prestations en nature servies en vertu des articles 22 et 23 est remboursé par l'institution compétente à l'institution qui a servi lesdites prestations, selon les modalités prévues dans l'Arrangement administratif.
2. Les autorités compétentes peuvent décider d'un commun accord la renonciation totale ou partielle du remboursement prévu au paragraphe 1er ou convenir entre elles d'un autre mode de paiement.

Article 25
**Prise en considération d'accidents du travail
et de maladies professionnelles survenus antérieurement**

Si la législation d'un Etat contractant prévoit explicitement ou implicitement que les accidents du travail ou les maladies professionnelles survenus antérieurement sont pris en considération pour apprécier le degré d'incapacité, les accidents du travail et les maladies professionnelles survenus antérieurement sous la législation de l'autre Etat contractant sont réputés survenus sous la législation du premier Etat.

Article 26
Accidents survenus sur le chemin du travail

L'accident survenu sur le chemin du travail ayant eu lieu sur le territoire d'un Etat contractant autre que l'Etat compétent est considéré comme étant survenu sur le territoire de l'Etat compétent.

Article 27
Constatation de la maladie professionnelle

1. Lorsque la victime d'une maladie professionnelle a exercé une activité susceptible de provoquer ladite maladie sous la législation des deux Etats contractants, les prestations auxquelles la victime ou ses survivants peuvent prétendre sont accordées exclusivement au titre de la législation de l'Etat sur le territoire duquel cette activité a été exercée en dernier lieu et sous réserve que l'intéressé remplisse les conditions prévues par cette législation, compte tenu, le cas échéant, des dispositions du paragraphe 2 du présent article.
2. Si l'octroi de prestations de maladie professionnelle au titre de la législation d'un Etat contractant est subordonné à la condition que la maladie considérée ait été constatée médicalement pour la première fois sur son territoire, cette condition est réputée remplie lorsque ladite maladie a été constatée pour la première fois sur le territoire de l'autre Etat contractant.

3. Si l'octroi des prestations de maladie professionnelle au titre de la législation d'un État contractant est subordonné à la condition qu'une activité susceptible de provoquer la maladie considérée ait été exercée pendant une certaine durée, l'institution compétente de cet État tient compte, dans la mesure nécessaire, des périodes pendant lesquelles une telle activité a été exercée sous la législation de l'autre État contractant, comme si elle avait été exercée sous la législation du premier État.

Article 28

Aggravation de la maladie professionnelle

Lorsque, en cas d'aggravation d'une maladie professionnelle, la personne qui bénéficie ou qui a bénéficié d'une réparation pour une maladie professionnelle en vertu de la législation de l'un des États contractants fait valoir, pour une maladie professionnelle de même nature, des droits à prestations en vertu de la législation de l'autre État contractant, les règles suivantes sont applicables:

- a) si la personne n'a pas exercé sur le territoire de ce dernier État une activité professionnelle susceptible de provoquer ou d'aggraver la maladie professionnelle, l'institution compétente du premier État est tenu d'assumer la charge des prestations, compte tenu de l'aggravation, selon les dispositions de la législation qu'elle applique;
- b) si la personne a exercé sur le territoire de ce dernier État une telle activité professionnelle, l'institution compétente du premier État est tenue d'assumer la charge des prestations, compte non tenu de l'aggravation, selon les dispositions de la législation qu'elle applique; l'institution compétente du second État accorde à la personne un supplément dont le montant est déterminé selon la législation de cet État et qui est égal à la différence entre le montant de la prestation due après l'aggravation et le montant de la prestation qui aurait été due avant l'aggravation.

Article 29

Rente due aux conjoints survivants

En cas d'accident du travail ou de maladie professionnelle suivi de mort, la rente due au conjoint survivant est, le cas échéant, répartie entre les conjoints survivants, selon les dispositions prévues par le statut personnel de l'assuré social. La répartition se fait au prorata et tenant compte de la période du mariage.

Chapitre 3
Vieillesse, survie et invalidité

SECTION 1
Assurance vieillesse et survie

Article 30
Totalisation de périodes d'assurance

1. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 du présent article, les périodes d'assurance et les périodes assimilées accomplies conformément à la législation d'un des Etats contractants relatives à l'assurance de pensions, sont totalisées en tant que de besoin, à la condition qu'elles ne se superposent pas, avec les périodes d'assurance accomplies sous la législation de l'autre Etat contractant, en vue de l'acquisition, du maintien ou du recouvrement du droit aux prestations.
2. Lorsque la législation d'un des Etats contractants subordonne l'octroi de certaines prestations à la condition que les périodes d'assurance aient été accomplies dans une profession déterminée, ne sont totalisées, pour l'admission au bénéfice de ces prestations, que les périodes d'assurance accomplies ou assimilées dans la même profession dans l'autre Etat contractant.
3. Lorsque la législation d'un des Etats contractants subordonne l'octroi de certaines prestations à la condition que les périodes d'assurance aient été accomplies dans une profession déterminée et lorsque ces périodes n'ont pu donner droit auxdites prestations, lesdites périodes sont considérées comme valables pour la liquidation des prestations prévues par le régime général des travailleurs salariés.
4. Lorsque, nonobstant l'application du paragraphe 1er, la personne ne remplit pas les conditions pour ouvrir le droit aux prestations, sont totalisées les périodes d'assurance accomplies sous la législation d'un Etat tiers avec lequel les deux Etats contractants sont liés, chacun en ce qui le concerne, par une convention de sécurité sociale prévoyant la totalisation des périodes d'assurance.
5. Lorsque seul un Etat contractant est lié à un Etat tiers par une convention de sécurité sociale qui s'applique à cette personne, les périodes d'assurance accomplies en vertu de la législation de cet Etat tiers sont totalisées.

Article 31
Calcul des prestations de retraite et de survie

1. Lorsque la personne satisfait aux conditions requises par la législation d'un des Etats contractants pour avoir droit aux prestations sans qu'il soit nécessaire de procéder à la totalisation, l'institution compétente de cet Etat calcule le droit à la prestation directement sur base des périodes d'assurance accomplies dans ce dernier Etat et en fonction de sa seule législation.
Cette institution procède aussi au calcul du montant de la prestation qui serait obtenu par application des règles prévues au paragraphe 2, points a) et b). Le montant le plus élevé est seul retenu.

2. Si une personne peut prétendre à une prestation en vertu de la législation d'un des Etats contractants, dont le droit n'est ouvert que compte tenu de la totalisation des périodes d'assurance effectuées conformément à l'article 30, les règles suivantes s'appliquent:
 - a) L'institution compétente de cet Etat calcule le montant théorique de la prestation qui serait due si toutes les périodes d'assurance accomplies en vertu des législations des deux Etats contractants avaient été accomplies uniquement sous la législation qu'elle applique;
 - b) cette institution calcule ensuite le montant dû, sur base du montant visé au point a), au prorata de la durée des périodes d'assurance accomplies sous sa seule législation par rapport à la durée de toutes les périodes d'assurance comptabilisées en vertu du point a).
 - c) Pour le calcul de la prestation de retraite ou de survie, il est tenu compte des périodes d'assurance pour autant qu'elles ne dépassent pas le maximum de périodes d'assurance qui peut être pris en compte par la législation qu'applique l'institution compétente.

Article 32 **Répartition de la prestation de survie**

La pension de survie due au conjoint survivant est le cas échéant répartie, entre les conjoints survivants, selon les dispositions prévues par le statut personnel de l'assuré social. La répartition se fait au prorata et tenant compte de la période du mariage.

SECTION 2 **Assurance invalidité**

Article 33 **Totalisation des périodes d'assurance**

1. Pour l'acquisition, le maintien ou le recouvrement du droit aux prestations d'invalidité, les dispositions de l'article 30 sont applicables par analogie.
2. Le droit à la prestation d'invalidité est attribué à la personne qui, à la date du début de l'invalidité, était soumise à la législation d'un des deux Etats contractants relative aux prestations d'invalidité ou bien qui était titulaire d'une prestation d'invalidité selon cette législation et qui auparavant a accompli des périodes d'assurance selon la législation de l'autre Etat contractant.

Article 34 **Calcul des prestations d'invalidité**

1. Si le droit aux prestations d'invalidité au titre de la législation de l'un des deux Etats contractants est ouvert uniquement par totalisation des périodes d'assurance accomplies dans les deux Etats contractants effectuées conformément à l'article 33 de la présente Convention, le montant de la prestation due est déterminé suivant les modalités arrêtées par l'article 31, paragraphe 2 de la présente Convention.

2. Sans préjudice des dispositions de l'article 6 de la présente Convention, l'institution compétente d'un Etat contractant alloue un complément pour autant:
 - a) que le droit aux prestations d'invalidité dans cet Etat contractant est ouvert sans qu'il soit nécessaire de faire appel aux dispositions de l'article 33 de la présente Convention;
 - b) et que le montant résultant de l'addition des prestations des deux Etats contractants calculées selon le paragraphe 1er du présent article, est inférieur au montant de la prestation due sur base de la seule législation de cet Etat contractant.

Ce complément est égal à la différence entre le montant visé au point b) et le montant dû en vertu de la seule législation de cet Etat contractant.

Article 35
Prestations d'invalidité au cours d'un séjour
dans l'autre Etat contractant

Le titulaire d'une prestation d'invalidité en vertu de la législation de l'un des deux Etats contractants conserve le bénéfice de cette prestation au cours d'un séjour dans l'autre Etat contractant, lorsque ce séjour a été préalablement autorisé par l'institution compétente du premier Etat contractant. Toutefois, cette autorisation ne peut être refusée que lorsque le séjour se situe dans la période au cours de laquelle, en vertu de la législation du premier Etat contractant, l'institution compétente de cet Etat contractant doit procéder à l'évaluation ou la révision de l'état d'invalidité.

SECTION 3
Dispositions communes relatives aux prestations
d'invalidité, de vieillesse et de survie

Article 36
Périodes d'assurance inférieures à une année

Sans préjudice des dispositions des articles 30 et 33, dans les cas visés aux articles 31 paragraphe 2 et 34 paragraphe 1er, aucune prestation d'invalidité, de vieillesse ou de survie n'est due par l'institution compétente d'un Etat contractant lorsque les périodes d'assurance accomplies sous la législation de cet Etat contractant, antérieurement à la réalisation du risque, n'atteignent pas, dans leur ensemble, une année.

Article 37
Révision éventuelle des prestations

1. Si, en raison de l'augmentation du coût de la vie, de la variation du niveau des salaires, les prestations de vieillesse, de survie ou d'invalidité octroyées au titre de la législation de l'un des deux Etats contractants sont modifiées d'un pourcentage ou montant déterminé, l'institution compétente de l'autre Etat contractant n'est pas tenue de procéder à un nouveau calcul desdites prestations.

2. En cas de modification du mode d'établissement ou des règles de calcul des prestations de vieillesse, de survie ou d'invalidité, un nouveau calcul des prestations est effectué conformément à l'article 31 ou 34 de la présente Convention.

Chapitre 4 **Allocations familiales**

Article 38

Acquisition, maintien ou recouvrement du droit aux allocations familiales

1. Lorsque la législation d'un Etat contractant subordonne l'acquisition, le maintien ou le recouvrement du droit aux prestations à l'accomplissement de périodes d'assurance, l'institution compétente qui applique cette législation tient compte à cet effet, en tant que de besoin aux fins de totalisation des périodes d'assurance accomplies sous la législation de l'autre Etat contractant, comme s'il s'agissait de périodes d'assurance accomplies sous la législation du premier Etat contractant à la condition qu'elles ne se superposent pas.
2. Le terme « allocations familiales » désigne: les prestations périodiques en espèces telles que fixées dans l'Arrangement administratif prévu à l'article 39 de la présente Convention.
3. Les autorités compétentes détermineront dans ledit Arrangement:
 - a) les catégories d'enfants bénéficiaires;
 - b) les conditions d'octroi et les taux des allocations familiales ainsi que les périodes pour lesquelles elles sont accordées.
4. Les personnes soumises à la législation de l'un des Etats contractants ont droit, pour les enfants qui résident sur le territoire de l'autre Etat contractant, aux allocations familiales du premier Etat contractant.
5. Le titulaire de pensions ou de rentes dues au titre des législations des deux Etats contractants a droit, pour les enfants qui résident sur le territoire de l'Etat contractant autre que celui où réside ce titulaire, aux allocations familiales de l'Etat où réside le titulaire de pensions ou de rentes.
6. L'orphelin d'une personne défunte qui était soumise à la législation d'un Etat contractant et qui réside sur le territoire de l'autre Etat contractant a droit aux allocations familiales selon la législation de l'Etat contractant à laquelle le défunt était soumis en dernier lieu et dans les conditions visées par cette législation.
7. Par dérogation aux paragraphes 4 à 6, lorsqu'un droit aux allocations familiales est ouvert dans les deux Etats contractants, l'Etat où réside l'enfant est considéré être l'Etat compétent ayant la charge des allocations familiales.

TITRE IV DISPOSITIONS DIVERSES

Article 39 Coopération entre les autorités compétentes

Les autorités compétentes:

- a) prennent, par arrangement administratif, les mesures nécessaires pour l'application de la présente Convention et y désignent les organismes de liaison, les institutions compétentes et les institutions du lieu de résidence et du lieu de séjour;
- b) définissent les procédures d'entraide administrative et les modalités de paiement des dépenses liées à l'obtention de certificats médicaux, administratifs et autres, nécessaires pour l'application de la présente Convention;
- c) se communiquent directement toutes informations concernant les mesures prises pour l'application de la présente Convention;
- d) se communiquent, dans les plus brefs délais et directement, toute modification de leur législation susceptible d'affecter l'application de la présente Convention.

Article 40 Collaboration administrative

1. Pour l'application de la présente Convention, les autorités compétentes ainsi que les institutions compétentes de chacun des Etats contractants se prêtent réciproquement leurs bons offices, comme s'il s'agissait de l'application de leur propre législation. Cette entraide est en principe gratuite; toutefois, les autorités compétentes peuvent convenir du remboursement de certains frais.
2. Les expertises médicales des personnes qui résident ou séjournent sur le territoire de l'autre Etat contractant, sont effectuées par l'institution du lieu de séjour ou de résidence, à la demande de l'institution compétente et à sa charge. Les frais de ces expertises médicales ne sont pas remboursés, si les expertises ont été effectuées dans l'intérêt des deux Etats contractants.
3. En cas de remboursement, les frais visés aux paragraphes 1er et 2 du présent article sont remboursés selon les modalités fixées par l'arrangement administratif prévu à l'article 39 de la présente Convention.
4. Pour l'application de la présente Convention, les autorités compétentes et les institutions compétentes des Etats contractants sont habilitées à correspondre directement entre elles, de même qu'avec toute personne, quelle que soit sa résidence. La correspondance peut se faire dans une des langues officielles des Etats contractants.

Article 41

Coopération en matière de lutte contre les fraudes

Outre la mise en œuvre des principes généraux de coopération administrative, les autorités compétentes conviendront, dans un arrangement administratif, des modalités selon lesquelles elles se prêtent leur concours pour lutter contre les fraudes transfrontalières aux cotisations et aux prestations de sécurité sociale, en particulier pour ce qui concerne la résidence effective des personnes, l'appréciation des ressources, le calcul des cotisations et les cumuls de prestations.

Article 42

Communication et protection des données à caractère personnel

1. Les institutions compétentes des deux Etats contractants sont autorisées à se communiquer, aux fins de l'application de la présente Convention, des données à caractère personnel, y compris des données relatives aux revenus des personnes, dont la connaissance est nécessaire à l'institution compétente d'un Etat contractant.
2. La communication par l'institution compétente d'un Etat contractant de données à caractère personnel est soumise au respect de la législation en matière de protection des données de cet Etat contractant.
3. a conservation, le traitement, la diffusion, la modification ou la destruction de données à caractère personnel par l'institution compétente de l'Etat contractant à laquelle elles sont communiquées sont soumis à la législation en matière de protection des données de cet Etat contractant.
4. Les données visées au présent article ne peuvent être utilisées à d'autres fins que l'application des législations des deux Etats contractants.

Article 43

Taxes et dispense de légalisation

1. Le bénéfice des exemptions ou réductions de taxes, de droits de timbre, de greffe ou d'enregistrement prévues par la législation de l'un des Etats contractants pour les pièces ou documents à produire en application de la législation de cet Etat, est étendu aux pièces et documents analogues à produire en application de la législation de l'autre Etat contractant.
2. Tous actes et documents à produire en application de la présente Convention sont dispensés du visa de légalisation des autorités diplomatiques ou consulaires.

Article 44 **Demandes, déclarations et recours**

1. Les demandes, déclarations ou recours qui auraient dû être introduits, selon la législation d'un Etat contractant, dans un délai déterminé, auprès d'une autorité, d'une institution ou d'une juridiction de cet Etat, sont recevables s'ils sont introduits dans le même délai auprès d'une autorité, d'une institution ou d'une juridiction de l'autre Etat contractant. En ce cas, l'autorité, l'institution ou la juridiction ainsi saisie transmet sans délai ces demandes, déclarations ou recours à l'autorité, à l'institution ou à la juridiction du premier Etat contractant soit directement, soit par l'intermédiaire des autorités compétentes des Etats contractants. La date à laquelle ces demandes, déclarations ou recours ont été introduits auprès d'une autorité, d'une institution ou d'une juridiction de l'autre Etat contractant est considérée comme la date d'introduction auprès de l'autorité, de l'institution ou de la juridiction, compétente pour en connaître.
2. La demande de prestations introduite auprès de l'institution compétente d'un Etat contractant est également recevable, pour des prestations correspondantes, par l'institution compétente de l'autre Etat contractant.
3. Une demande ou un document ne peut être rejeté parce qu'il est rédigé dans une langue officielle de l'autre Etat contractant.

Article 45 **Paieiment des prestations**

1. Les institutions débitrices de prestations en vertu de la présente Convention s'en libéreront valablement dans la monnaie de leur Etat.
2. L'institution débitrice verse les prestations dues directement au bénéficiaire, ou, en ce qui concerne les allocations familiales, à l'allocataire, aux échéances et selon les modalités prévues par la législation qu'elle applique.
3. Les transferts qui résultent de l'application de la présente Convention ont lieu conformément aux accords en vigueur en cette matière entre les deux Etats contractants.
4. Les dispositions de la législation d'un Etat contractant en matière de contrôle des changes ne peuvent faire obstacle au libre transfert des montants financiers résultant de l'application de la présente Convention.

Article 46 **Règlement des différends**

Les différends entre les institutions compétentes, relatifs à l'interprétation et à l'application de la présente Convention, seront réglés par négociation entre les autorités compétentes.

Article 47 **Paiements indus**

1. Si, lors du paiement ou de la révision de prestations en application de la Convention, l'institution compétente d'un Etat contractant a versé au bénéficiaire de prestations une somme qui excède celle à laquelle il a droit, cette institution peut demander à l'institution compétente de l'autre Etat débiteur d'une prestation correspondante en faveur de ce bénéficiaire, de retenir le montant payé en trop sur les rappels des arrérages dus audit bénéficiaire.
Les modalités d'application de cette disposition seront arrêtées de commun accord entre les autorités compétentes belges et marocaines.
Si le montant payé en trop ne peut être retenu sur les rappels d'arrérages, les dispositions du paragraphe 2 sont applicables.

2. Lorsque l'institution compétente d'un Etat contractant a versé à un bénéficiaire de prestations une somme à laquelle il n'a pas droit, cette institution peut, dans les conditions et limites prévues par la législation qu'elle applique, demander à l'institution de l'autre Etat contractant, débiteur de prestations en faveur de ce bénéficiaire, de retenir ladite somme sur les montants qu'il verse audit bénéficiaire. Cette dernière institution opère la retenue dans les conditions et limites où une telle compensation est autorisée par la législation qu'elle applique, comme s'il s'agissait de sommes servies par elle-même et transfère le montant ainsi retenu à l'institution créancière.

Article 48 **Procédures d'exécution**

1. Les décisions exécutoires des instances judiciaires de l'un des deux Etats contractants, ainsi que les actes ou titres exécutoires rendus par une autorité ou une institution de l'un des Etats contractants qui ne sont plus susceptibles de recours, relatifs à des cotisations de sécurité sociale, d'intérêts et de tous autres frais ou de la répétition des prestations indûment servies, sont reconnus et mis en exécution sur le territoire de l'autre Etat contractant dans les limites et selon les procédures prévues par la législation et toutes autres procédures qui sont applicables à des décisions similaires de l'autre Etat contractant.

2. La reconnaissance ne peut être refusée que lorsqu'elle est incompatible avec l'ordre public de l'Etat contractant sur le territoire duquel la décision, l'acte ou le titre aurait dû être exécuté.

3. Les créances d'une institution, dans le cadre d'une procédure d'exécution, de faillite ou de liquidation forcée sur le territoire de l'autre Etat contractant, bénéficient de privilèges identiques à ceux accordés au titre de la législation de cet Etat contractant.

4. Les créances devant faire l'objet d'un recouvrement ou d'un recouvrement forcé sont protégées par les mêmes garanties et privilèges que des créances de même nature d'une institution située sur le territoire de l'Etat contractant sur lequel le recouvrement ou le recouvrement forcé s'opère.

5. Les modalités d'application du présent article sont fixées dans le cadre de l'Arrangement administratif prévu à l'article 39 de la présente Convention.

Article 49

Recours contre tiers

Si la personne bénéficie de prestations en vertu de la législation de l'un des deux Etats contractants pour un dommage résultant de faits survenus sur le territoire de l'autre Etat contractant, les droits éventuels de l'institution débitrice à l'encontre du tiers tenu à la réparation du dommage sont réglés de la manière suivante:

- a) lorsque ladite institution est subrogée, en vertu de la législation qu'elle applique, dans les droits que le bénéficiaire détient à l'égard du tiers, cette subrogation est reconnue par l'autre Etat contractant;
- b) lorsque ladite institution a un droit direct à l'égard du tiers, l'autre Etat reconnaît ce droit.

TITRE V

DISPOSITIONS TRANSITOIRES ET FINALES

Article 50

Evènements antérieurs à l'entrée en vigueur de la Convention

1. La présente Convention s'applique également aux évènements qui se sont réalisés antérieurement à son entrée en vigueur.
2. La présente Convention n'ouvre aucun droit à des prestations qui sont créées par cette Convention pour une période antérieure à son entrée en vigueur.
3. Toute période d'assurance accomplie sous la législation de l'un des Etats contractants avant la date d'entrée en vigueur de la présente Convention est prise en considération pour la détermination du droit à une prestation s'ouvrant conformément aux dispositions de cette Convention.
4. La présente Convention ne s'applique pas aux droits qui ont été liquidés par l'octroi d'une indemnité forfaitaire ou par le remboursement de cotisations.

Article 51

Révision, prescription, déchéance

1. Toute prestation qui n'a pas été liquidée ou qui a été suspendue à cause de la nationalité de l'intéressé ou en raison de sa résidence sur le territoire de l'Etat contractant autre que celui où se trouve l'institution débitrice, est à la demande de l'intéressé, liquidée ou rétablie à partir de l'entrée en vigueur de la présente Convention.

2. Les droits des intéressés ayant obtenu, antérieurement à l'entrée en vigueur de la présente Convention, la liquidation d'une prestation, sont révisés à leur demande, compte tenu des dispositions de cette Convention. En aucun cas, une telle révision ne doit avoir pour effet de réduire les droits antérieurs des intéressés.
3. Si la demande visée aux paragraphes 1er ou 2 du présent article est présentée dans un délai de deux ans à partir de la date d'entrée en vigueur de la présente Convention, les droits ouverts conformément aux dispositions de cette Convention sont acquis à partir de cette date, sans que les dispositions de la législation de l'un ou de l'autre Etat contractant, relatives à la déchéance ou à la prescription des droits, soient opposables aux intéressés.
4. Si la demande visée aux paragraphes 1er ou 2 du présent article est présentée après l'expiration d'un délai de deux ans suivant l'entrée en vigueur de la présente Convention, les droits qui ne sont pas frappés de déchéance ou qui ne sont pas prescrits, sont acquis à partir de la date de la demande, sous réserve de dispositions plus favorables de la législation de l'Etat contractant en cause.

Article 52

Durée

La présente Convention est conclue pour une durée indéterminée. Elle pourra être dénoncée par un des Etats contractants par notification écrite adressée à l'autre Etat avec un préavis de douze mois.

Article 53

Garantie des droits acquis ou en cours d'acquisition

En cas de dénonciation de la présente Convention, les droits et paiements des prestations acquises en vertu de la Convention seront maintenus. Les Etats contractants prendront des arrangements en ce qui concerne les droits en cours d'acquisition.

Article 54

Abrogations et mesures transitoires

1. Le jour de l'entrée en vigueur de la présente Convention, la Convention générale sur la sécurité sociale signée le 24 juin 1968 entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc cesse d'exister et est remplacée par la présente Convention.
2. Les demandes de prestations formulées avant l'entrée en vigueur de la présente Convention, mais n'ayant pas donné lieu, à cette date, à une décision, sont examinées au regard des dispositions de la Convention du 24 juin 1968 précitée et de la présente Convention. La solution la plus favorable pour l'assuré est retenue.

Article 55
Entrée en vigueur

La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du troisième mois qui suivra la date de réception de la note par laquelle le dernier des deux Etats contractants aura signifié à l'autre Etat contractant que les formalités légalement requises pour l'entrée en vigueur de cette Convention sont accomplies.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés, ont signé la présente Convention.

FAIT à Bruxelles, le 18 février 2014, en double exemplaire, en langues française, néerlandaise et arabe, les trois textes faisant également foi.